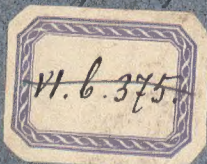

Theologia polemica.

Febr. 4906

*Opisanie Disputacyi Nowogrodzkiej,
która miała s. Marc. Smiglecki
s. J. z Janem Ligniewiczem etc.
w Wilnie. 1594.*

Biblioteka Jagiellońska.

VI. b. 375.

4804

CIMELIA

OPISANIE
DISPUTACIĘY
NOWOGRODZKIEY.

Która miał *X.* Marcin Smiglecki
SOCIETATIS IESV, z Janem Licynio-
usem Ministrem Nowokrzęńskim: o
Przedwiecznym Bostwie Syna
Bożego. 24 y 25 Ianuarij.
W Roku

1 5 9 4.

WYDANE
Przez *X.* Moryciecha Zajaczkowskiego.

W WILNIE,
M D X C I I I L.

DOCTRINA

The first part of the work is a general
 introduction to the study of the
 human mind, and its powers of
 knowledge and action. It is divided
 into three books, the first of which
 treats of the nature and extent of
 human knowledge, the second of the
 powers of the human mind, and the
 third of the principles of human
 action. The second part of the work
 is a treatise on the principles of
 human action, and is divided into
 three books, the first of which
 treats of the nature and extent of
 human knowledge, the second of the
 powers of the human mind, and the
 third of the principles of human
 action. The third part of the work
 is a treatise on the principles of
 human action, and is divided into
 three books, the first of which
 treats of the nature and extent of
 human knowledge, the second of the
 powers of the human mind, and the
 third of the principles of human
 action.

Cim. Dec. 4204

BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS

SABELLONICAR

DO CZYTELNIKA.

Odać łaskawy Czytelniku Dis-
 sputacja / Ktora sie niedawnymi
 czasy między X. Marcinem Smia-
 gleckim Societatis I E S V, a Licy-
 muszem Ministrem Nowożrzeński-
 przedwiecznym Bostwie Chrystusa Jezusa
 Pana y Boga naszego / w Nowogrodku to-
 czyła: Aby iakom ia sam / ze wszystkimi pra-
 wowiernymi słuchaisc / pocieche y pożytek
 niewymowny z niey odniosł: y ciebie też / kto-
 ryś tam obecny być nie mógł / czytaniem iey /
 teżże pociechy y pożytku wcześnikiem uczynił.
 Acżci w prawdzie / zrazu nie sie o tym nie my-
 śliło / aby była Drukiem na świat wynisć
 miała. Lecz bärzo wiele ludzi zacnych pro-
 sby w silne / aby iey opisanie mieć mogli / (kto-
 rym żądaniu trudno było inaczej dosć uczy-
 nie) do tego nie naprzod wzbudżyły. Do
 czego potym przystąpiły niewstydlive po-
 chwalki / aduersarzow / ktorzy w oczy y na
 placu nie nie wygrawşy / przedsie między
 swymi / po łaciech sobie obyczaiem swoim wy-
 grana przypisuią: a czego prawda iasna nie
 mogą / iasnym podpieraią. Za czym nie mo-

XC

gtem

głem sie zatrzymać / żebym sie zaczął. Chyż
słusa Boga mego nie miał / y prawdy tey / kto-
ra na ten czas w iednym Miesie pokazana
była / tym iawniey by mogło być y w sypstkiem
swiatu nie wystawil. Do czego dopomoglo
mi wierne / szczyre / a niemal do słowa dosta-
teczne; a co wietrza / z pismem przeciwney
strony zniesione / tey Disputaciey opisanie: tak
ze to moge smiele twierdzic / iz pokazac nie bez-
da mogli aduersarze / zeby co takowego opu-
szczono bylo / coby ich rzeczy sluzyc moglo.
Staral sie bowiem sam X. Smiglecki pilnie
o to / zeby opisanie tey Disputaciey / y wierne
y wazne bylo / aby mu slusnie zadec dac w
czym przygany / albo wiary viac nie mogl.
Dla czego zaraz po Disputaciey / vpominal sie /
aby wedle condiciy obu stron pisanie zniesio-
ne bylo: Co aduersarze iako ochotnie obiecali /
tak y ochotnie nie spelnili. Potym zasie Li-
cyniusz samego / acz z trudnoscia / aby swoy
script z naszym pospolu czytal / przywiedziono
Na co z przodem ociagajac sie odpowiedzial:
ze przy żadnego starecznego y dostatecznego
scriptu nie mamy / a kazdy ktory pisal / swoje
zloba pisania wziali: wszakze potym pokazal
y vzytyl / co sam dla siebie z pamieci byl naz-
pisal..

piśal. W który script weszczawsy / acz bacz
zo z strony naszej niedostateczny: (bo czyni
mu nabaziey dogrzewano / to kt wie do
tżnawsy przeminal / a drugich rzeczy nie w
spomional) z niego dostatecznie sie wyieto /
eoby rzeczy tego pomocne być moglo / aby nie
miał w czym sie na nas wskazyć. Za
taka tedy pilnością / Czytelniku miły / obaczyc
możesz / iaka wiare y wage mieć ma nasze to
tey Disputaciey opisanie.

A żebyś ięscze wiedział / iakimi sztukami a
omylnymi fortelami w Disputaciey zachod
za / aby y słuchacza prostego omamili / y Di
sputarowi nie ostrożnemu rzecz zatrudnieli /
krotkość pokaze. Naprzod / ta ich sztuka iest na
przednieysza: nigdy na Argument directe nie
odpowiedzieć / ale dawsy mu pokoy / długim
mowieniem / y piśmą przywodenim co innego
pokazowac / o czym sporu ani wzmianki nie
mają w położonym Argumentacie. Jako kiedy
mu pokazesz piśmo / ktore iasnie Chrystusowi
Bostwo przypisnie: Coż on na to: Nie może
to być: Jeden iest Bog: Chrystus iest czło
wiek. Wiożysz iako nie do rzeczy mowi. Bo
kto kiedy z naszych twierdził to / aby Bog ie
den nie był: albo Chrystus nie był człowie
kiem?

tiem: Każde mużas dowodzić/ że Chrystus
Bogiem nie iest. Gdzie to napisano: Ali on
z nowu: Napisano/ że Bog ieden iest/ że Chry-
stus człowiek iest. Ale y my tego nie przemy:
Ale przytym czytamy napisano/ że Chrystus
iest też Bogiem onym iedynym. Tymże też
sposobem/ kiedy im przynaglamy: Naprze-
dnieyßy wiary swey fundament aby w piśmie
pokazali: to iest/ że sam Ociec iest Bogiem. Ali
on zaraz dowodzić będzie/ o czym nikt nie
wąpi/ że Ociec iest Bogiem iedynym: a o
tym/ żeby sam Ociec był Bogiem/ y literki z pi-
smá przywiesć nie mogą. Lecz inßa iest/ sam
Ociec iest Bogiem/ a inßa/ Ociec iest onym sa-
mym Bogiem. A przed sie v nich sęzyre pi-
smo. Druga struká nie poslednieyßa.
Kiedy im iasne pismo pokazeß/ na ktore od-
powiedzieć nie mogą: to skoczą do drugiego
pisma/ w których sie takie słowa nayduia/
gdzie iż o czym inßym one słowa są rzeczone/
inaczej sie też rozumieć mußá. A v nich wßy-
ßko musi sie iednakó rozumieć. Jako ná przy-
klad. Kilka razy pismo zowie człowieka Om-
nis creatura. Skąd oni żeby Chrystusowi z
Pawlem nie przyznali stworzenia wßech rze-
czy/ tak mieysce Pawła s. Primogenitus omnis
creatura.

creatura, quoniam in ipso condita sunt vniuersa.
o człowieku wykładaj / przez wszystko stwo-
rzenie ludzie rozumieć : na przeciw iąsnemu
pismu / które zaraz przydaje. Et in caelis, & in
terra, visibilia, & inuisibilia. A to jest v nich
pismo przez pismo wykladać : by y tysiąc raz
gwałt sie pismu dział / nie to : inaczeyby Mi-
nistrem Nowożrzeńskim być nie mogł.

Te ich sztuki / gdy nasze Catholicy odkry-
wają / aż Argumentu im wypadać nie dopu-
szcza / zamilczec musza / albo sie protestnia że
ich łapaczkami podchwytać chcą. y dla tego
częstego pytania / iako pewnego swego wpadu
nabaziey sie chronia : bo krótkiemu pytaniu
oprzec sie nie mogą / ale zaraz zawiązani być
musza. Takci przedtym w Poznaniu Kro-
toniusz. W Lublinie pierwey Czechowicz
y Niemoiowski / a potym Statoriusz. W
Lewartowie Calisyus. W Połocku Budny
z Dománowski. A naostatek w Nowo-
grodzie Licyniusz / w swych dowodziech po-
stepowali / y poustawali. Czego iż wszędzie
są żywi świadkowie / tego dluzey wywodzić
nie trzeba. Tom to tylko krótko przypomnieć
chciał / abys obaczył tych nowych Chrystia-
now bezżyrosć / tak w wykładzie pisma / iako
w popieraniu

w popieraniu błędów swoich : czego sie w sa-
mej Disputaciey wiecey doczytaś. Przy tey
Disputaciey było ludźi zacnych stanu wśelá-
kiego / y roznych religiy bázro wiele / ktorzy
iákom powiedziat / z wielka pociecha swoia
słucháli / y pohánbienia nieprzyaciół imienia
Chrystusowego świadkami byli : Z á co też y
P. Bogu iáwnie chwałę dawáli / y X. Marcia-
nowi z á pracą z wielkim błogosławienstwem
dziękowali. Ale osobliwie co do nášej Dispu-
taciey należy : Je° M. Pan Jan Pac Ciwon
Wileński / z Je° M. Pánem Andrzeiem Za-
wiśa / z nášej strony moderatorami obráni
byli. A z ich strony Je° M. Pan Básil Zien-
kiewicz Márzałek Nowogrodzki / z Pánem
Mokłókiem / także moderatorowie wysádzeni
byli. A tak zamykając rzecz / prośe cie ábyś
te pracę moję z á wdzięczné przyiał : A
Páná Bogá prośił / áby tym niebożetom
oświecenie / á Kościółowi swemu / y
tym ktorzy w nim dla chwały iego
prácnia / dal siłę y pomnożenie /
ná pogromienie wśech nie-
przyaciół imienia iego
świetego.

OPISANIE
DISPUTACIEY

NOWOGRODZKIEY,

Która miał X. Marcin Smiglecki SOCIETATIS

IESV 3 Janem Liciniusem / Ministrem

Nowożyteńskiego / dnia

24 y 25 Ianuarij

1594.

DNIA PIERWSZEGO.

Siadł Marcin tak disputacją

z Janem. Dzie nam spór między

Pánowie o przedwiecznym Bogstwie

Syna Bożego / Chrystusa Jezusa.

Czego pánowie aduersarje nie przy-

znawają; My dowodzimy / że nie

jest tylko człowiekiem / ale y Bogiem

przedwiecznym / który stworzył wszystko y dla nas stał

się człowiekiem. Na co ten pierwszy Argument kładę-

ARGVMENT PIERWSZY.

Ten który miał być postany na świat na
odkupienie ludzi / jest Bog przedwieczny. Ale
Chrystus jest postany na świat na odkupie-
nie ludzi. To tedy Chrystus jest Bog przed-
wieczny.

MINISTER. Niechciał z rązu odpowiadać na ten Argument/ domagał się pierwey mowić o Bogu Dy-
cu: wsłakże za uznaniem pánów moderatorów / przysiał
Argument/ y powtórzywszy/ chéiał aby mu go dowo-
dzono.

X. MARCIN. Probowat czytać siino piśmo
wzduż. Zach. cap. 2. piśie tymi słowy. To mowi Bog
Jehowáh zastepow. Po chwale postat mie
do narodow / ktore was złupily. Kto bo-
wiem dotknie się was / dotyka się żrzenice oka
moiego. Abowiem oto ia wznoszę rękę moie
nad nimi / y beda lupem tym ktorzy im służy-
li / y poznacie że Jehowáh zastepow postat mie
Wesel się corko Syon: abowiem oto ia przy-
chodzę / y bede mieszkał w pośrzedku ciebie /
mowi Jehowáh. (Y daie tego znák kiedy się to stać
miało.) Y przyłącza się wiele narodow do Jez-
howy Pána w on dzień / y beda mi ludem / y
bede mieszkał w pośrzedku ciebie / y będzieś
wiedzieć / że Bog Jehowáh zastepow postat
mie do ciebie żć. (Y przegladając duchem Pr. ro-
ckim Boga ná słowiać z niebá zstępującego mowi. Nie-
chayże milczy wsłelkie ciáło przed obliczno-
ścią Jehowy: abowiem powstał z przybytku
swoego świętego. Z tych słów Prorockich / iáśnie się
pokazuje że Bóg Jehowáh miał. być posłany / że miał
pryść

Przyść na świat / y mieszkac w państwie nas / y po-
gansstwo do siebie przylaczyc. Co wszystko wypetnilo sie
w Chrystusie Messyasu naszym. Otoż Chrystus Mes-
syas jest on Bóg Jehowá który miał przyść.

MINIS. Nie masz tu o tym żeby sie Bóg miał stać
człowiekiem. Druga / w tych słowach jest *Hebraismus*.
iako y ene. 3. Reg. 10. Umarł Dawid y pogrzebiony jest
w mieście Dawidowym. Potrzebie że restorá / Jeho-
wá postat mie / nie do Boga / ale do Proroka máia być
ściągané: Jákoby rzekł Prorok: Potym poznacie zem
nie od siebie przysied / ale mie Jehowáh postat / kiedy
sie mnogie narody do mnie zgromadzac beda. Atak
Argument wasz upadł.

X. M A R. Ta pierwsza część twoiey odpowiedzi / tak
argumentuje. Powiadaś że tu nie masz aby sie Bóg miał
stać człowiekiem. A ja pokazuje że jest / bo tu Zachary-
as mowiac że Bóg Jehowá miał przyść na świat / mo-
wi o przyściu Messyasowym na świat. Ale przyście
Messyasowe na świat miało być w cieie. Otoż tu mo-
wi Zacharyas o przyściu Boga w cieie. A że Messyas
miał przyść w cieie / dowodze tego z Janá świętego.
1. Jan 4. Wsłeti duch który wyznawa że Jezus Chrystus
w cieie przysedł z Boga jest.

MINIS. Chociaż Jehowáh mowi przyde / nie idzie za-
tem żeby musiał w cieie przyść. Bo często mówi
Pan Bóg ludzkiem obyczajem / przyde / zstapmy / iako
Gen. 11. A Dawid s. często mowi / przyjdź Panie. O-
to masz przychodzi Pan Bóg nie stawiając sie człowiekiem

X. M A R. Nie jest nam gadka iesli Bóg może przyść
na świat bez ciała: ale iesli to przyście Boże o którym
tu Zacharyas mowi było w cieie. Ja zeznawam że Bóg
może rozmaitym obyczajem na świat przychodzić / y

może przyść w ciełe/ może też przyść bez ciąta. Ale tego dowodze że tu na tym miejscu Prorok mówi o przyściu Boga w ciełe. Bo mówi o przyściu Boga Messyasa. Ale przyście Messyasa miało być w ciełe. Otoż tu Prorok nie o infym przyściu mówi/ iedno o przyściu Boga w ciełe.

MINIS. Często powtarżając co y pierwey/ że Bóg może przyść na świat bez ciąta: (o co gadka nie była) a nie odpowiadając na Argument/ skoczył do drugiey od powiedzi/ zeznawając że to miejsce o przyściu Messyasowym ma być rozumiane. Lecz że Bóg y Messyas jest rozna rzecz/ nie idzie za tym/ że Messyas przyszedł w ciełe/ tedy y Bóg przyszedł w ciełe.

X. MAR. Zeznawał że tu mówi Prorok o Messyasu ale tu nie miánuie nikogo infego iedno Boga/ otoż mówi o Bogu Messyasu posłanym na świat. A temu dać znać Boga/ który miał przyść/ że się narody wszystkie do niego przyłączyć miały. Ale ten znać jest własny Messyasow. Otoż ten Bóg zastepow/ o którym Zacharyas mówi jest Messyas. A tak nie jest tu różna rzecz Bóg y Messyas. Naostatek/ Bóg posłany nie jest infy/ iedno Messyas: Ale tu Zacharyas mówi o Bogu posłanym. Otoż Messyas y Bóg tu y Proroka iedną rzecz jest. Bo tak mówi Prorok. To mówi Bóg zastepow. Po chwale postął mie do narodow rć. y poznał że Bóg zastepow postął mie.

MINIS. Testowā. Po chwale postął mie do narodow/ nie moga być przystosowane Bogu/ który nie może być posłany/ ażby musiał zwierzchność nad sobą mieć ktoreyby był posłusen.

X. MAR.

X. MAR. Ale tu napisano. Że Bóg Jehowá zastepow
 od Boga Jehowy zastepow jest posłany, to jest Chrystus
 Bóg zastepow / od Oycá Boga zastepow.

MINIS. To być nie może. Bo pismo pismem ma być
 wyłożone. A iż pismo mówi / że ieden jest Jehowá / tedy
 ten wykład wasi stać nie może / bo by tak byli dwá Jecho-
 wowie / ieden posylający / á drugi posłany. Albo jestli
 Chrystus jest ieden Jehowá z Oycem / kogóż ten Bóg
 posłał?

X. MAR. Ale cóż mi po tych racyách / ty racyami do-
 wodzisz / że to być nie może : a pismo mówi że tak jest. A
 tak two racye nie są przeciw mnie / ale przeciw pismu /
 bo w piśmie trzy razy napisano jest / że Bóg zastepow jest
 posłany od Boga zastepow. A jeśli to pismo mówi / to
 być to być może. A temu racya twoja nie waży / bo iż
 ieden jest Bóg Jehowá / nie idzie za tym żeby Ociec y
 Syn dwá Bogowie byli / ale raczej że Ociec y Syn / po-
 sylający y posłany jest ieden Jehowá / różni tylko w
 personách.

MINIS. Jużem odpowiedział : Bo tu nie iednakie
 rzeczy Prorok mówi / ale iedne Boże słowa / iako to.
Przyde. Beda mi ludem. Drugie zaś swoje / iako
 to. **Iż Jehowá zastepow posłał mnie.** To jest
 mnie Proroká.

X. MAR. Przydątes do pisma / bo nie mówi pismo :
 Mnie Proroká posłał / ale mówi Jehowá zastepow / że
 mnie Jehowá posłał. A przypatrzmy się y rozbierzmy ka-
 że słowko. Tak mówi Zacharyas. **To mówi Bóg
 zastepow** (to nie Prorok) Coż mówi ten Bóg zastepow :
 pewnie że to co idzie **Po chwale** posłał mnie do
 narodow.

narodow. A przydaie swego peśńania y przyścia znāt
 A beda przyłaczōne dniā onego mnogie nar
 rody. Co sie nie sstało/iedno zā czaśu Messyafā/ Kiedy
 sie wsyſtkie narody nāworōcily do Chryſtusa.

M I N I S. Często powtarzał/ że tē słowa o Proroku nie
 o Bogu māia byē rozumiane / a nā dowōd nie nie odpō
 wiadał. Co X. Marcin widząc/przynaglał mu mo
 wiąc: A prawda żeś tu śiāsno / **P.** Ministrze/bo co Pro
 rok mowi/ **To mowi Bog zastepow.** Ty wyktā
 daś że to nie mowi Bog zastepow/ ale Prorok o sobie/
 przeciwko piśmu: Komuż tu wierzyć/ tobie czy piśmu?

M I N I S. Odpowiedział: Nie śiāsno/ bo to Prorok
 mowi o sobie. **Po chwale posłał mie do pogan.**

Tā responsya wsyſtkim sie nie podobāta/ a zwłasczā pā
 nom moderatorom/ y przeciwko niēy śiła mowili/ potā
 zując że Zachāryas nie był do pogan peśńany/ ale w Ży
 dostwie mieſtał. A przeto tē słowa **Po chwale posłał**

mie do pogan służyć Zachāryasowi nie moga / iāko
 y onē ktore zā tym idā **Abowiem kto sie dotknie**
was dotyka sie żrzenice okā moiego. **Abowiem**

podnoſe ręke moie nā nie. Iżaś Prorok
 potłumił narody rękā swoiā? A zāraz przydaie **A po**

znacie że Bog Jehowā zastepow posłał mie.
 A tenże sie potym obiecnie przyśc ktory przedtym po

wiedziat sie być peśńanym. A nāostatek Prorok prze
 gladałac duchem Prorockim przyście Boże nā śreiat cāt

mowi. **Niech** milczy wsēlkie ciāło przed obli
 cznōściā Boga Jehowy / **abowiem** powstał

z przybytku

7
z przybytku swego swietego.

AL. N. S. Zjechałszy i iść. a Proroctwie do nas nie przy-
stę: ktore nam przysćie Messyaf a opowiadaia. Odpo-
wiedziano mu: przystę. Ale on sam osoba swa posła-
stwa do pogan nie sprawował. Toć tedy nie o nim to
napiśano/ że był posłany do pogan.

MINI S. Piśmo mowi ieden jest Jehowá/ a ieden od-
siebie nie może być posłany. A jeśli ieden jest posłany
Bóg/ a drugi posłał/ to są dwa Bogowie.

X. M. A. R. To piśmo nam przeciwnie nie jest/ bo z nie-
go nie płynie żeby Bóg nie mógł być posłany od Boga/
ale raczej to płynie/ że Bóg posyłaacy y Bóg posłany/
jednym jest w naturze/ tylko rozny w osobach.

MINI S. Bez piśma to jest/ gdzie to napiśano:

X. M. A. R. Napiśano. Ego & Pater unum sumus. Ioan. 101
Tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, & Spiritus
& hi tres unum sunt. I. Ioan. 5. Otoż piśmo mowi iż Bóg
ieden jest/ a osoby dzieli/ tak iż ani Syn jest Ociec/ ani
Ociec jest Syn/ ani są dwa Bogowie/ ale y Ociec y Syn
jest ieden Bóg. Adamci choć daleki przykład: dwu
człowieków/ ten nie jest ów/ a przedśię y ten y ów jest
prawdziwym człowiekiem. Tak y osoby Boskie Ociec
nie jest Syn/ ani Syn jest Oycem/ a przedśię y Ociec y
Syn jest prawdziwym Bogiem. Za tym tedy idzie/ że
iako Ociec y Syn są rozni w osobach/ tak też iedną
osobą od drugiey posłana być może/ nie dzieląc się w
naturze.

MINI S. Nie jest to dobra Consequentia Ja z Oycem
iedno jestem. Trzeyśać. Przeto ieden w naturze/ a
trzy osoby.

X. M. A. R. Bardzo dobra Consequentia, iakoby się to po-
kazae.

Raząc mogło gdyby przyszło té miejsce rozbić / ale przy tym samym stojać / o którym teraz mamy gadkę / tóż z niego pokazuje. Bo iż tu jest Bóg posłany y posyłający / tedy są różne osoby / posłanego y posyłającego. A iż tak posłany iako y posyłający jest nazwany Bogiem Jehowa / a Bóg Jehowa ieden jest / tedy y posłany y posyłający ieden Bóg jest. Ten Bóg posłany nie jest inſy iedno Meſſyjaſ / iako y ſamo mieżnać być / bo Meſſyjaſ posłanego znać / y z tego miejsca ſie pokazuje. Bo ten Bóg Jehowa / który mowi że posłany jest / mowi zaſie przyde / y będzie mieſkać w poſrzedku ciębie Syon / y znakiem właſnym Meſſyjaſa ſie pieczętuje / to jest nawrocciem narodów do Boga Jehowy. Przeto Meſſyjaſ jest on Bóg Jehowa który posłany jest *MINIS*. Bóg ci przyſeć ale w Meſſyjaſu / iako piſmo mowi / Bóg był w Chryſtusie. A iż ieden jest Bóg Ociec iako piſmo mowi / przeto tu który w Zacharyjaſa mowi przyde / jest Bóg Ociec.

X. M. A. R. Przyzwalaſ mi tedy że Bóg przyſeć na ſwiat / ſtójże mi tu. Ale Ociec nie przyſeć / bo tego w piſmie nie maſ żeby Ociec przyſeć na ſwiat odkupować ſwiat / y do niego nas odyſła Chryſtus do nieba mówiac: Ociec mój który w niebie jest. A ſam za tego ſie nam wdawał / który przyſeć odkupować ſwiat. Otoż tedy ten który w Zachar. mowi o ſobie / ſam jest posłany / przyde: nie jest Bóg Ociec. Ale Bóg Syn. A temu podpiram tego z Jakubá Gen. 49. Gdzie o Meſſyjaſu prorożując mowi. Nie będzie odiete Sceptrum z Judy / ani Kſiaże z biodr iego / aż przydzie który ma być posłany / a on będzie oczekawanie narodów.

Toż

Tę y tu mówi Zácharyas / o D O S V Jehowie
 zesłanym y przychodzącym / że do niego wiele naros-
 dowo przyłączone beda. Ten tedy Bóg przychodzący / nie
 jest Bóg Ociec / ale Bóg Messyas prawdziwy Chrystus
 Jezus : w którym samym się spełniło / kiedy się naros-
 dy wśystkie do niego przyłączyły / y stały się ludem ie-
 go / to jest ludem Chrześciańskim. A na ostatku pismo
 pełne tego / że nie Ociec przyszedł na świat / ale Syn
 posłał. *ioan. 10.* Ktorego Ociec poświęcił / y posłał na
 świat. *Galat. 4.* **Posłał Bóg Syna swego. zc.**
 Pokaże ty mnie aby jedno miejsce w piśmie s. żeby O-
 ciec przyszedł na świat / iako ja pokazuje że nie Ociec
 przyszedł ale posłał Syna.

MINIS. Bóg był w Chrystusie świat sobie
 iednając zc. *2. Cor. 5.* Może też Bóg Ociec przy-
 chodzić / w niebie zostawiony / iako u Jana mamy. A do
 niego przyjdziemy. A tym sposobem może y stać y przy-
 chodzić Ociec

X. M A R. Nie pokazujeś nic z tego miejsca / bo na
 tym miejscu nie mówi Paweł s. Bóg Ociec przyszedł na
 świat / coś ty miał pokazać : ale mówi zgola Bóg był
 w Chrystusie. A w piśmie s. przez Boga nie rozumie się
 tylko Ociec / ale y Syn. *Rom. 9* Który jest Bóg nad wśys-
 siko błogosławiony na wieki. A tym obyczajem pismo
 przez pismo wykladać / Bóg był w Chrystusie / bo
 Chrystus jest Bóg nad wśystkie błogosławiony. A chce-
 bli iednym słowkiem / Bóg był w Chrystusie / *Hypostatikos*
 albo iako Paweł s. mówi *coll. 2. Somatikus.* A co z
 Jana s. przywodziś / może pomoczno nie jest / bo tam
 Jan s. mówi o przyściu przez łaskę / przez ktora Ociec y
 Syn przychodzi do dusz miłujących Boga. Ale u
 Zácharyasja mowa, jest o przyściu Boga na świat /
 B dla

dla odkupienia y zbawienia ludzi. Pokażę ci o coia
ciebie już nie raz pytam / gdzie to napisano aby Bóg
Ciebie miał przyść na świat na odkupienie ludzi. Czego
że ty nie dokazesz / mój dowód pozwolić musisz / że ten
Bóg który miał przyść na świat iest Chrystus.

MINIS. Alaz Ciebie nie przyszedł do znaiomości wsya
skich. Bo przedtym do iednego tylko Izraela przycho-
dził / a potym do wszystkich narodów w Messyasu.

Przedtym tylko Notus in Iudea Deus. Psal. 76. Alw Chrystus
sie populus qui fedit in tenebris vidit lucem magnam.

X. MAR. A także to pokazuje że Ciebie miał przyść
na świat : gdzież tu o tym w piśmie aby słówko ? Alaz
tu mówi Zachar. o przysciu Boga do znaiomości ludzi :
a nie raczy o przysciu Boga na świat aby mieszkał mie-
dzy ludźmi / y aby narody wszystkie do niego sie przyla-
czyły. Co nic infego nie iest iedno że sam Bóg miał
przyść osoba swoia na świat. Co iestże stad podpie-
ram / że mowi Bóg / nie do narodów / ale do cerki Syon.

**Wesel sie corko Syon / że oto przychodzi y
bede mieszkał w posrzedku ciebie mowi Bóg
Jehowa.** Widziszże iako tu mowi o przysciu Boga
Messyasa na świat do Żydow / a nie o przysciu Chyca do
znaiomości narodów iako ty mówisz / a pisma o tym nie
pokazuje.

MINIS. Rádnie sie corka Syonista dla tego / że też
do infych narodów przyszedł Pan Bóg.

X. MAR. Tia mój dowód nie nie odpowiadasz / a co
mówisz o corce Syon to iest przeciw pisinu / gdyż sie ona
rádnie / że do niej / a nie do infych narodów przyść y w
posrzedku iey mieszkał miał. Rádny sie corko Syon /
oto przychodzi y bede mieszkał w posrzedku ciebie Otoż
tyois odpowiedz o ziemis. Ponieważ tedy przedtym

był

był Bóg w Syonie przez znanomość y łaskę: tedyś teraz
obiecnie się przyść osobliwym obyczajem/ to jest per-
sona y obecnością swą. Bo y dla tego mowi. **PO-**
wstał z przybytku swego świętego/ dając znać
że persona swa powstając z przybytku swego niebieskie-
go oświeca świat.

MINIS. Ciebie tylko tego nie masz żeby Bóg w personie
miał przyść/ ale y o personie Bożej gdzie w piśmie czy-
tasz.

X. MAR. Person nie przyznawać jest przeciw piśmu.
Ażas nie czytał u Pawła ś. że **Chrystus jest Chas-**
akter/ Hypostasis Patris. Hebr. 1. A *Hypostasis* co
jest innego iedno personą? A z tego miejsca Zacharyas-
howego mżem pokazać że Bóg persona swa miał przyść.
Bo kiedy kto mowi/ ja przyjde do tego/ rozumie się że
osoba swą przydzie. Ale tu Bóg mowi ja przyjde/ y
bude mieszkał/ powstając z przybytku swego świętego.
To tedy Bóg w personie swej przyfedi

MINIS. Nauczylem się tego w szkołach/ że infa rzecz
jest *Hypostasis*, a infa *ypostamenon*, a tak *Hypostasis*
nie jest personą: k temu w Łacińskiej vulgacie wyłożo-
no *substantia*, a *substantia* nie jest personą/ bobyście mu-
sieli pozwolić natus de *substantia Patris*, to jest de persona Pa-
tris. A naostaték wzięcie być trzy persony a iedną *hyp-*
ostasin.

X. MAR. Musi być że sie P. Minister zle wzięł grafi/ a
gorzej Theologie/ bo *Hypostasis* y *ypostamenon* iedną rzecz
znacza/ to jest personam, iakobyśmy mógł z wielu Greckich
Autorow dowieść/ a że w Łacińskiej vulgacie przetło-
żono *substantia* nie persona, dobrze to: bo *substantia* nie tylko
znaczyć może *Personam* ale y *Hypostasin* gdyż w Łacinie
to jest *substantia prima*, y *secunda*, y tak mowimy natus de
substantia

substantia Patris, to jest essentia, mowimy też że jest figura substantia Patris to jest persona Patris, bo iakom rzekł substantia y persone y essencie znaczyć może. Tłóścatek tres hypostases iestliś v náfych Theologow nie czytał/nie dźiw/bóś ich/ iako widze ani w raku nigdy nie miał.

MINIS. Znowu domagał się aby z pismá pokazano / gdzie Bóg w osobie swej przyść miał.

X. MAR. Jużci iako widze na pierwszy dowód moy z Zacharyasá odpowiedzi nie dostaie: Pokazatemci że Bóg Jehowá miał być posłany do narodow. Ze Bóg Jehowá miał przyść y mieszkac w posrzedku ludzi. Ze Bóg Jehowá miał powstać z przybytku swego swietego / y zstąpić na świat. Skąd y to pokazało się / że Bóg persona swa miał przyść na świat.

Ze tedy na tobie żadney odpowiedzi rzetelney wymóc nie moge / iako to w ystkim śrudaczym iawnno iest / do drugiego miejsca pisma za żadaním Jch M. Pánom moderátorow postępuje / w ktorym się tóż pokazuje iáśnie że Bóg nie inaczej jedno persona swa miał przyść na świat.

DRUGI ARGVMENT.

X. MAR. Mowi Izaiasz. 35. Sam Bóg przyjdzie y zbawi was. Z tego tedy miejsca tak dowodze. Kiedy kto sam przychodzi / osoba swa przychodzi. Ale pismo mowi Sam Bóg przyjdzie y zbawi was. To tedy Bóg w osobie swej miał przyść na świat. A iż to Izaiasz mowi o Chrystusie / iako sam Pan Chrystus wykłada v Mattheusá ii. Tedy za tym idzie / że Chrystus iest onym samym Bogiem Izraelskim / ktory przyszedł na świat y zbawił nas.

Minister.

MINIS. Nie masz tego w piśmie/ żeby Bóg miał
przyć osobą swą. Albowiem Bóg w Chrystusie przy-
siedł/ a nie osoba swa.

X. M. A. R. Piśmemci pokazuje z Jaaiafą/ że sam Bóg
przyć miał/ ale gdy sam przychodzi osoba swa przycho-
dzi. Groźiedną to rzecz jest/ sam Bóg przyjdzie y osoba
swa przyjdzie. - Jako damci na przykład. Kiedy kto
mowi/ sam Król przyjechał do Nowogrodka/ nie może
być rozumiano że tego infego posłał/ ale że własna swa
osoba przybył do Nowogrodka. - A ta twoja odpowiedź
że Bóg w Chrystusie przyszedł na świat/ gdzie napisana:

MINIS. Odpowiadam. Nie masz żadnego porównania
ludzi z Bogiem/ a tak względem człowieka nie może nikt
sam przychodzić ażby przyszedł osoba/ ale nie tak się ma
z strony Boga/ który jest wszechmocnym/ przeto może
przychodzić sam a przedś nie osoba. Jako też y teraz
Obiec z Synem przychodzi do nas a przedś nie osoba.

X. M. A. R. To słowo Sam ta moc ma/ że zawsze zna-
czy osobę/ bądź tedy człowieku/ bądź Bogu bywa przy-
stosowane/ inaczej zawsze osoba musi. Jako kiedy o Bo-
gu pismo mówi że jest światłością/ y o ludziach że są
światłością: to słowo światłość zawsze swa własność
ma. - Czemuż tedy tych słów o Bogu nie chcesz używać/
sam Bóg przyjdzie/ to jest osoba swa przyjdzie/ ponie-
waż ich w tej significacy używasz o człowieku. Bo co
to zarzucaś/ nie dzieleś tu żadne porównanie czło-
wieka z Bogiem/ gdyż tym sposobem mówiac/ nie czy-
niemy człowieka równego Bogu/ ale tylko tych słów
używamy mówiac o Bogu/ których mówiac o człowie-
ku/ bo infych nie mamy. Odpowiedz mi na te słowa/
Sam Bog przyjdzie/ tedyć osoba swa przyjdzie.

Bo coś z Janą przytoczył/ tam nie masz Sam/ które
słowo

slowo znaczy osoba / y dla tego nie idzie za tym zeby do nas Ociec y Syn przychadsz osoba.

MINIS. Inaczej nie odpowiem by y do wieczora / bo nie masz zadnego stosowania Boga z cztowiekim.

X. M A R. Nie tylko do wieczora / ale y do smierci nie odpowiesz.

Znowu mu tedy Argument X. Marcin powtorzyt / aby mu naizgola odpowiedzial

MINIS. Wszakem powiedzial ze Bog przyszedl w Chrystusie.

X. M A R. Allez nie odpowiedzial iesli sam Bog w sobie swey przyszedl. Pytam cie tedy / kiedy Bog byl w Chrystusie / bylze w nim osoba ?

MINIS. Nie byl osoba ale moc.

X. M A R. To nie mieszkal w nim. MINIS. Mieszkal ale moc.

X. M A R. Bylze obecnościa swoja w Chrystusie ?

MINIS. Byl.

X. M A R. A osoba kiedy byl. MINIS. W niebie.

X. M A R. Patrzcie co za absurdum pan Minister mowi / bo tym obyczajem Bog rozdzielony jest / osoba w niebie / a obecnościa w Chrystusie. Jaz obecnośc nie jest personą ? mozesz kto byc gdzie obecnie / nie bedac tam personą ? a ktemu cokolwiek w Bogu jest / iedna rzecz y nierozdzielna jest / bo w Bogu *accidentia* ani *compositio* żadney nie masz. Jz tedy obecnośc y personą w Bogu jest / tedyc iedna rzecz jest. A tak gdzie obecnośc tam y personą / gdzie personą tam y obecnośc. Poniewaz tedy w Chrystusie Bog mieszkal obecnie / tedy y osoba swa.

MINIS. To tedy wedle twoy Consequency gniew y miłosierdzie w Bogu jest iedno.

X. M A R. Jedno ile w Bogu. Bo co w Bogu jest / istność Boga jest / a przypadek y zlozenia roznych do skonatości

Stenatości w Bogu niemają / inaczey mówić bluźnier-
stwo jest / przeciw rozumowi y przeciw pismu / ktore
Boga nierozdziela ani składa z roznych rzeczy. Wszakże
ile do skutku / inaczey rzecz jest gniew y miłosierdzie / gdyż
in sie są skutki gniewu / in sie miłosierdzia. Tymże też
obyczajem osoba y obecność w Bogu jedno jest / a iż Bóg
był w Chrystusie obecnością / to tedy y osoba swa Boga
był. Coż wżdy na to mówisz Panie Ministrze?
MINIS. Nie jestem powinien odpowiadać / bo to nie
jest Argument z pisma.

X. MAR. Znać żeś nie dostatek odpowiedzi / bo tu
wszystcy baczają iesli nie z pisma dowodze. A za to nie pismo
Jai. Sam Bóg przyjdzie / ale kto sam przychodzi / oso-
ba swa przychodzi. A też twoja odpowiedź że Bóg jest
w Chrystusie obecnością / a w niebie osoba gdzie napi-
sana.

MINIS. Jsi X. Jesuita na tym słowku sądziś / y z
niego persony dowodzisz / pokazując z pisma / gdzie to
słowo Sam Bóg nie znaczy persony Bożej. Tak mówi
Paweł. 1 Th. 3. Sam Bóg y Ociec nasz / y Pan nasz
Jesús Chrystus niech prostuje droge nasze. O toż sam
Bóg prostuje drogi a nie osoba / bo musiałby tylé razy
osoba z nieba zstąpić / ilekroć się w drogę ludzkie wdawają.

X. MAR. Co się mówi o samym Bogu / to się mówi
o personie Bożej. A iż tu mówi Paweł s. Sam Bóg
prostuje / tedy się rozumie o personie samego Boga. A
bowiem Bóg w personie swej daie łaskę ktora napra-
wia drogi. Jako Dawid mówi. Pan daie łaskę y chwa-
le / nie kto inny. A na dawanie łaski y na prostowanie
dróg nie potrzeba zstępować z nieba / gdyż osoba swoja
będąc w niebie / może dać łaskę na ziemi.

MINIS. Wązko dobrze ja też tak wytładam / Sam
Bóg przyjdzie / bo Bóg osoba swa da łaskę / a przez łaskę
przyjdzie.

X. MAR.

X. M A R. Nie idzie ten twój wykład / bo są bązo
 różné rzeczy / osoba swa przychoǳie / á osoba swa sprá-
 wować. Do osoba swa przychoǳie nie nie może / nie
 będąc tam gdzie przychoǳi własna obecność y osoba
 swoja / ále sprawować / mąǳie / może kto osoba swa /
 choć tam osoba swa. nie przychoǳi. Jáko y w rzeczách
 przyrodzonych wiǳimy / że słońce z nieba nie zstepuie
 wierzeczy sprawuie y na ziemi y pod ziemią. A tak y
 Bóg sam w osobie swojej sprawuie drogi naše choć nie
 zstepuie osoba swa z nieba. Własnie tedy słowo z słowem
 stosuie co Izaiasz mówi Sam Bóg przyǳie / rozumie
 się że osoba swa własna przyǳie. Także też co Páwel
 s. mówi / Sam Bóg prostuie drogi / rozumie się też / że
 osoba swa własna prostuie / á w tym. iest równość. A
 różność zaś iest / bo Izaiasz mówi o przyściu / á Páwel
 s. o prostowaniu nie o przyściu: Jż tedy Bóg prostować
 osoba swa drogi naše może nie zstepuie z nieba: tedy
 nie możesz tak wykládać Páwła s. Sam Bóg prostuie /
 to iest / Sam Bóg osoba swa przyǳie / y prostować be-
 ǳie drogi naše. Jáko ani Izaiasz á : Sam Bóg przyǳie /
 to iest : Sam Bóg osoba swa da łáskę y przyǳie. Bo
 ten twój wykład przydawałby do pisma czego w nim
 nie máś : A k temu iásna różność iest między prostowa-
 niem á między przyściem / bo prostowanie nie może być
 iedno przez łáskę / ktora Bóg prostuie drogi naše. Do-
 brze tedy wykládam / Sam Bóg prostuie / to iest / Sam
 Bóg osoba swa dając łáskę prostuie. Ale przyście Bóg /
 może być przez obecność nie przez łáskę. A tak kiedy
 Izaiasz mówi / że Sam Bóg przyǳie / niemamy rozu-
 mieć przez łáskę / ále osoba własna / ktora znaczy ono
 słowo / Sam Bóg. A temu kto tego nie widzi / że inśa
 rzecz iest mówić / że Sam Bóg przyǳie / inśa / przez łá-
 skę przyǳie: Bo iesliż przez łáskę / to nie sam / gdyż to
 słowo

Abwto Sam oddziela inſerzeczy. Widziſz tedy że mój
poſtulat gdzie piſmo mówi/ Sam Bóg rozumie ſie to o
ſamey perſonie Bóżej/ bo y v Iſaiasza y Pawła to ſłowo
Sam Bóg znaczy oſobę Boſką. A kiedy kto ſam przy-
chodzi/ nie przez tego inſzego przychodzi.

MINIS. Tę na Argument nie odpowiadając/ z nowu
poſtawia że Bóg nie oſoba ſwa ale przez taſte w Chry-
ſtusie przyſiedł. Bo przy/ Sam Pan Chryſtus v Matt.
11. wyklada to miejsce Iſaiasowe o przyſciu Boga przez
taſte. Tyżes ieſt który miał przyſć / czyli inſzego oczę-
tywać mamy: Odpowiedział z Iſaiasza/ opijując taſte
Boża/ ſłapi widza/ chrómi chodząc. Ocoż przyſiedł
Bóg w Chryſtusie przez taſte.

X. MAR. Dobrze a prawię na ſie przywiódłes mi to
miejsce/ poſtawiając mi/ że to miejsce Iſaiasowe wyklá-
da Chryſtus v Mattheuſa/ o kim ma być rozumiane.
Bo kiedy Jan b. poſtawiał ręce ſwe do Chryſtuſa pytając
o przyſciu Meſſyafowym mówiąc: Teſliżes ty ieſt on
który miał przyſć/ czyli drugiego oczekamy: Chryſtus
Pan odpowiedział: wyliczając znaki ktore Iſaias prze-
powiedział o przyſciu Meſſyafá. Słapi widząc. Jako-
by rzekł: a ktore znaki Iſaias przepowiedział onego
który miał przyſć: Powieſzcieſ Janowi/ że ſłapi wi-
dzą/ chrómi chodząc. Ktore znaki Iſaias tu wylicza. Tu
tedy Pan Chryſtus wykládając Iſaiasza/ dáie znać iż
Iſaias o przyſciu ſamego Meſſyafá w perſonie mówił
Ale Iſaias o przyſciu Meſſyafowym nie innego nie
mówi/ iedno/ Sam Bóg przyjdzie y zbawi was. Ocoż
wedle wykládu ſamego Chryſtuſa/ té ſłowá Sam Bóg
przyjdzie/ rozumiecia ſie o Meſſyafu. A tak Meſſyaf ieſt
onym ſamym Bogiem Izraełſkim który miał przyſć y
zbawić nas. A temu o takim tu przyſciu Iſaias mówi/
o takim Żydowie pytali. Ale Żydowie nie pytali Pana

C

Chryſtuſa

Chrystusa o przyściu przez łaskę/ale o przyściu osoby
Messyafowej /mowiac: Ty iestes ktory nas przyśc.
(ktorymi slowy pokazowali osoba Chrystusowa) tak
tez Isaiasz nie mowi o przyściu przez łaskę/ale o przyściu
persony Messyafowej. A tak gdy mowi Sam Bóg
przyjdzie/daie znać/ze Bóg Messyasz sam osoba swa
przyjdzie y zbawi. Przeto odpowiedzcie mi directe na ten
Argument iesli możes

MINIS. Dziwnie sie wierciat odpowiadaiac na ten
Argument. Raz rzekl pozwalam/ale sie declaruje/ze
Bóg przyshedł w Chrystusie przez łaskę. A gdy go na
Argumente trzymano/drugiraz rzekl: Odpowiadani
na Concluzja/co wszystkim poszło w śmiech. Bo ludzie
wczem nie odpowiadaią na Concluzja ale na premiszas. Aż
naostatek dlugo szukaiac odpowiedzi/ a co mowić nie
wiedzac/ stara swoje propozycya repetował/ze Bóg
przez Messyasa przyshedł/ y zbawienie przezeń sprawił.

X M A R. Dziwna rzecz P. Ministrze ze tak Argu-
mentu chceś wchodzić. Do pismo przywodzi ktore mowi
Sam Bóg przyjdzie/ a ty mnie wykładasz BÓG przez
Messyasa przyjdzie/w czym gwałt czynisz pismu s. Do
pismo mowi: Sam Bóg/ a ty mowisz: Nie sam ale przez
drugiego/ to iest przez Messyasa przyjdzie: ktore rzeczy
sa przeciwne/ gdyż kiedy kto sam przychodzi/ nie przez
kogo innego przychodzi. Wracam sie tedy do mego
Argumentu. Isaiasz one slowa / Sam Bóg przyjdzie/
napisał o przyściu samego Messyasa/ iako y Pan
Chrystus wyłożył/ y tyś sam pozwolit. Otóż Mes-
syasz iest on sam Bóg Izraelski.

MINIS. Pozwalam ze to Prorok napisał o samym
Messyasu.

X M A R. Tedy nie o Oycu przez Messyasa/ iako ty
wykładasz. Iesliż tedy to o samym Messyasu napisał
Isaiasz

Isaiasz / Sam Bóg przyjdzie. Tedyć Messyas musi być
onym samym Bogiem Izraelskim.

MINIS. Przez kogo bywa co odprawowano / temu
też bywa przywołano. A iż Bóg przez Messyasa
odprawował zbawienie nasze / tedy słusnie Messyasowi
to pilno przywołać zbawienie nasze.

X. M A R. Cóż o to nam gra idzie jeśli Messyasowi
ma być przywołane zbawienie. Ale jeśli to słowo /
Sam Bóg przyjdzie y zbawi / Isaiasz o samym Messyasie
napisał: Bo jeśli to o samym Messyasie napisano /
tedy Messyas jest onym samym Bogiem Izraelskim. A
nie mówi pilno Bóg przez Messyasa przyjdzie y spra-
wi zbawienie: ale sam Bóg przyjdzie y sam zbawi. Cóż
co tak durno odpowiesz od ciebie mieć nie mogę.

Tu ieden z Panow moderatorów z ich strony / po-
deymniać Ministra / daley postąpić nie mogącego / wło-
zył się. Spór przy jest jeśli ten Messyas który przyszedł
y zbawił nas / jest Bóg. W. M. E. Jezuita mówi że Bóg
przyszedł / toby tego dowodzić że ten Messyas jest Bo-
giem. Bo jeśli jest Bogiem Izraelskim / kogoż zowie Bo-
giem swoim mówiąc Ioan. 20. Jde do Boga mego / y do
Boga waszego. *X. 4. p. 3.* Napisz na nim imię Boga mego
X. M A R. Bądźcie to W. M. mówisz / ale pierwszą
rzecz jużem pokazał. Bo te słowa / *1. ps.* Deus veniet, wedle
wykładu samego Chrystusa / o samym Messyasie się ro-
zumieją. Co jeśli tak jest: Tedyć Messyas jest onym sa-
mym Bogiem Izraelskim. A zwołując że tu Isaiasz nie
mówi o przyściu Messyasowym nie mówi iedno te slo-
wo: Sam Bóg przyjdzie y zbawi was. Cóż druga od-
powiadam: że Chrystus kiedy przyzława Oycę za Bo-
gą swego / mówi to wedle człowieczeństwa / wedle kogo-
rego jest stworzenie Boga / y wedle korego wstępuje do nieba.
Mówi też y wedle Bóstwa tym obyczajem: że

Syn od Oycy wzięty Bóstwo: Bo acz Syn z Oycem jest
jednym Bogiem w naturze/ wśiaki Syn od Oycy jest/
Bóg z Bogą: Bo wśiaki co ma Ociec/ ma y Syn/
Ioan. 17. Ale Ociec ma Bóstwo/ wmiętność/ mądrość/
tedy y Syn będac z Oycem iedney natury/ bierze od nie-
go mądrość ic. A iako Ociec ma żywot w sobie sa-
mym/ tak dał y Synowi mieć żywot w samym sobie.
Ioan. 5. Coż jest mieć żywot w sobie/ iedno być źródłem
żywota/ y samym żywotem bez dependency: Żowie tedy
Oycy Chrystus Bogiem swoim/ że wedle Bóstwa od
niego się rodził: Jako o sobie mówi u Jan. 8. Jam z
Bogą posiedł. Ale wracając się do rzeczy. Żądałem
dwie miejsce/ które sam Chrystus o sobie wykląda/ a
żadney odpowiedzi u Ministrze wyściągnąć nie moge.
Pytam tedy o kim tu Prorok mówi. Sam Bóg przyi-
dzie/ o samym Messyasu czy nie?

MINIS. O samym Messyasu. A drugi Minister wedle
niego będzac rzekł: Nie o samym.

X. M. A R. Zgódźcie się z nami pierwey.

A gdy Liciniusz nic nowego przeciwko Argumentu nie
przywoził: na prośbę Pana w moderatoro X. Mar-
cin do trzeciego Argumentu przystąpił/ pokazując że nie
tylko Sam Bóg Jehowá miał być posłany od Bogá
Jehowy/ iako Zacharyasz świadczący ap. 2. Tylko sam
Bóg osoba miał przyść na świat/ wedle Iśaiasza ap. 35.
Ale że też sam Bóg stworzyciel nieba y ziemi/ miał być
za nas w naturze naszej używany. O czym świado-
czy Zacharyasz 12.

TRZECI ARGUMENT.

Że sam Bóg w naturze naszej widzianny y
używany być miał.

Tak

Tak mowi w Zachár. 12 Bóg stworzyciel nieba y ziemi.
 Wylecie na dom Dawidow/ y nad obywatela
 Jeruzalem Duchá láski y pobožności/ y beda
 pátrzye na mie ktorego przebodli. Ale ze sie to
 Proroctwo w Chrystusie samym wypelnito świadczy
 Jan 8. Cap. 19. mowiac: Estalo sie to aby pismo
 wypelnione bylo. Kósci w nim nie przela-
 miecie. Y powtore drugie pismo mowi. Beda
 widziec ktorego przebodli. Stad tedy idzie/ ze
 Chrystus jest onym Bogiem stworzycielem nieba y zie-
 mie/ ktory miał być przebodzony.

MINIS: To nie moze być aby Bóg miał cierpieć/ y
 być przebodzony/ bo Bóg Duchem jest/ a Duch ciała y
 kóści a tak y krwie nie ma. A dla tego to Bogu przyczyna
 tano jest: Bo co sie Chrystusowi estalo takoby samemu
 sie Bogu Ocyu estalo/ bo kto nie czci Syna/ y Oycá nie
 czci. Y Pan Jezus mowi: Kto wami gárdzi/ mna gár-
 dzi/ a kto mna gárdzi/ gárdzi tym ktory mie poslat.

X. M. T. R. Nie o tym spór teraz między nami/ mozeł
 to być albo nie moze/ aby Bóg cierpiat y przebodzony
 był. Ale iesli tak napisat Zacharyas ze Bóg stworzyciel
 nieba y ziemi miał być przebodzony: bo iesli tak napi-
 sat Zacharyas/ pewna jest ze to być moze. A iz Bóg nie
 mogł cierpieć w naturze swej/ wedle ktorey duchem jest/
 tedy stad idzie/ ze miał wziąć naturę naszą/ y w niej
 cierpieć dla zbawienia naszego. A toć jest co ja tobie z
 tego mieysca pokázanie: Bo tenze Bóg mowi.

Wylecie
 Duchá na dom Dawidow. 12. Y beda na mie
 pátrzye ktorego przebodli. Jako tedy ono mowi o
 obie samym/ tak też y to.

MINIS.

MINIS. Bóg Ociec w Chrystusie wkrzyżowany jest /
bo zeliywość Chrystusowa opiera sie o samego Oycę.
Jako zeliywość posłanca krolowskiego opiera sie o osó
besamego krola.

X. M A R. Dziwna nam rzecz odpowiadasi / á práwie
niestychána. Bo i-ż Bóg Ociec w Chrystusie był v
krzyżowany: tedy według twego wykładu Bóg Ociec
w Chrystusie z Panny sie narodził / y wiekát przed Hero-
dem / y umárt / y zmarowychrostat / y do nieba wstąpił.
A nie dziwneś to bluźnierstwo: A temu że sie na tym
wykładzie sadzisz o posłancu / obacz prosze takas ná áie
tym samotówkę zgotował: Bo ácz to prawda że despekt
ktory potyka posła krolowskiego / opiera sie o samego
krola: y tym sposobem bywa zeliyony w posle. Ale iednak
rany / zabicie poslowe / nie opieráia sie o samego krola /
ale tylko o samego posła. Zaden bowiem madyry nie rze-
cze gdy posła rania / albo zabita: aby uż za tym samego
krola raniono. albo zabito / ale iż w nim krola zeliyono.
Widzisz tedy że insza rzecz. mówić o zeliywości / á insza o
ranách. Iż tedy mówi tu zacharyas o przebodzieniu /
nie o zeliywości / nie może być rzeczono / Oycá w Chry-
stusie przebodziono albo zabito / chociaż rzec sie może że
Oycá w Chrystusie zeliyono. A tak nie o Bogu Oycu sie
to rozumie. **Beda pátrzyć ná mie krolego prze-
bodli.** Ale o Bogu Chrystusie. Który jest Bog
nadewszystko błogosławiony. Rom. 9. A iż
ten Bóg ktory mówi v zacharyasa / jest stworzycielem /
tedy Chrystus jest onym Bogiem. stworzycielem ktory
dla nas jest przebodzony.

MINIS. Znowu mowie że Bóg cierpieć nie może / bo
kości y krowie nie ma: A co sie wam zda wielkie ab/urdum
nie idzie za tym / żeby sie Bóg Ociec w Chrystusie naro-
dził

dzit.
ciaś
X.
wie
rodz
w Ch
iesli/
dyt
ab/ur
gu D
A zel
miej
stwo
prze
wie p
Bog
ale B
dybo
iesli n
M
zowa
trzyli
X. M
krzyś
tedy r
éiw p
li / n
Otoż
MIN
Chryś
Chryś

bżit. Jako nie idzie żeby Król w pośle narodził się / cho-
ć i w pośle zelzony jest.

X. M A R. Nie króć się P. Ministrze / bo i ać może
wie że iako Król w pośle zelzony być może / ale zabity albo
rodzony być nie może. Także też Bóg Ociec zelzony być
w Chrystusie może / zabity y rodzony być nie może : albo
jest / iako ty mówisz / zabity być w Chrystusie może / też
być też y rodzony w Chrystusie być może : A to jest
absurdum. co z twojej odpowiedzi idzie. A tak nie o. Bo
gu Dycu mieysce to rozumie się / ale o Bogu Chrystusie.
A żebyś to tym iasniey obaczył / takci ieszcze z tego
miejscu dowodze. Dwie tu rzeczy mowi o sobie Bóg

Stworzyciel nieba y ziemi. **Beda na mie patrzyć / y
przeboda mie.** Skad tak argumentuje. Tego dydo-
wie przebodli na ktorego patrzali: Ale nie patrzyli na
Boga Dycu / iedno na samego Chrystusa. Ocoż nie Dycu
ale Boga Chrystusa przebodli. Odpowiedz mi. Jesli
dydowie trzynuac Chrystusa / patrzali na Dycu. Bo
jesli na Dycu nie patrzyli / tedy też Dycu nie wkrzyżowali
M I N I S. A coż się o tym wieccy mowić może? Wkrzy-
żowali Dycu w Synu / także też na Dycu w Synu pa-
trzyli.

X. M A R. Stójcie tak a odpowiedz. Jesli dydowie
trzynuac Chrystusa / patrzali na Dycu w Chrystusie / to
tedy widzieli że Ociec był w Chrystusie. Ale to jest prze-
ciw Pawłowi s. I. Cor. 2. **By byli bowiem poznali
li / nigdyby Pana chwały nie wkrzyżowali.**

Ocoż nie widzieli Dycu w Chrystusie iadoś ty powiedzial
M I N I S. Widzieli y nie widzieli. Bo iż zelywoś
Chrystusowa opierała się o Dycu / dla tego patrzając na
Chrystusa / patrzali na Dycu / choć samego Dycu nie wi-
dzieli :

dzieli: Bo też nie rznawali Chrystusa być posłanego od Oycá.

X. M A R. Ciader głęboko y subtylnie odpowiadaf / że sie y sam nie rozumieś co mówisz. Pytam cie iedną: Jesli Żydowie krzyżuiac Chrystus / widzieli Oycá / iakoż go widzieli: albo duchownie / albo cielesnie: Jesli duchownie / to przez wiare / wierzac że Bóg Ociec był w Chrystusie. Co jest przeciw Pawłowi 6. By byli bowiem poznali / Páná chwały nigdyby byli nie wkrzyżowali. Jesli cielesnie / to jest przeciw piemu / bo Bóg Ociec ciała nie ma / y dla tego okiem cielesnym widziány być nie może / bo widzenie cielesne nie ściaga sie iedno do rzeczy cielesnych.

MINIS. Tóż odpowiadam co y pierwey.

X. M A R. Miałoby na tym że tóż odpowiadaf / gdy na to o co ja pytam nie odpowiadaf. Iakoż wždy Żydowie widzieli Oycá w Chrystusie: Bo co ty mówisz że tym obyczaiem widzieli Oycá / że wczynili zelżywość Chrystusowi / ktora sie opierała o Oycá / to jest przeciwko wselákiemu rozumowi / y przeciw tobie samemu: Bo nie idzie za tym / że kto posláncá krolewskiego zelży / zwłascz w niewiádomości: aby to czyniac / miał widzieć samego krolá. Ani tedy Żydowie lżac Chrystusa / á niewiedzac aby on był posláncem Bożym: pátrzáli ná Oycá. A owsem przeciwna rzecz stád idzie / że ani ná Oycá pátrzáli / ani o Oycu myślili: Bo y według twego zeznania / niewiedzieli oni / żeby Chrystus był posláncem od Oycá.

MINIS. Okiem cielesnym żaden Boga widzieć nie może

X. M A R. Jesliż tak jest / to tedy go Żydowie widzieli widzeniem duchownym: co jest przeciw Pawłowi 6. światemu.

MINIS

MINIS. Widzieli wibżeniem cielesnym.

X. M A R. Wszakże tuż powiedział że Bóg ciała nie ma/ y okiem cielesnym widziany być nie może: widza że nie to panu Ministrowi mówić/ tak y nie tak: bo się to wam zeydaje/ raz mówić nie cielesnym / a potym zaś że cielesnym.

MINIS. Piśmo piśmem wykładam. A to się was dotyczy/ dotyczy się zżenice oka mego: przed się Boga żaden się nie dotyka. Także też Boga żaden nie może zabić/ a przed się nie takim obyczajem może się zabić Boga przystosować: Bo przez zabicie rozumie się omne genus persecutionis. Jako y do Saula mówi Chrystus/ Saule/ Saule/ czemu mnie prześląduiesz.

X. M A R. Widzę że piśmem/ ale prawnie nie do rzeczy: bo to nic nie tyka mego Argumentu. A to co mówisz tuż żem ci dawno zbit: to jest/ z strony zelżywości/ że co się Chrystusowi stało/ o samego się Oycę opierało/ ale nie z strony zabitia: gdyż jeśli posła zabicia/ to on nie może mówić/ że mnie zabiło/ ale tylko może mówić/ że mnie zelżono. A tu mówi Pan Bóg/ że Bieda na mie paś/ trzyć ktorego przebodli.

MINIS. Nie mamy tego *no lum loquendi* w piśmie/ aby Bóg miał cierpieć/ kreć rozlać/ być zabity.

X M A R. Bacz że w twej głowie nie masz/ ale w piśmie jest. Bo i takom ci z tego miejsca Zacharyaszowe go pokazał/ że Bóg miał być widziany y przebodzony/ na co żadney słusney odpowiedzi nie słysze. Takci też może pokazać inſe miejsca/ na ktorych piśmo s mówi/ że Bóg wlaſna kreć wylał dla nas / że dusze swa dla nas położył. Abowiem tak czytamy Aktor. 20. Położył was Duch s wiecy rzadzić kościot Bo

ży / ktorego dostał własna krew. Otóż mas /
 Bóg własna krew Kościoła dostatk. Także 1. Ioan. 3.
 czytamy. W tym uznaliśmy miłość Boga / że
 on za nas dusze swoje położył.

MINIS. Pierwsze miejsce tak z Grackiego wykładam
 że Bóg nabył Zborn swego dia tu idiu *hematos*, przez wta-
 snego krew / nie przez własna krew / bo to nie nowina w
 piśmie s. przez iednorodzonego / rozumieć Syna. A tak
 y tu przez własnego możemy rozumieć Syna / choć tu nie
 przydaie. A to dla tego. Bo Apoc. 3. Chrystusowi to
 pismo przyznawa / że był zabity / y odkupił nas Bogu
 przez krew swoje. A co sietytę wtorego miejsca / tak
 z infych miejsc pisma s. ma być wyłożono : W tymci-
 my uznali miłość Boga / że on (nie Bóg ale Chrystus)
 położył dusze swoje / gdyż tak na infym miejscu pisma s.
 czytamy o Chrystusie. Ioan. 10.

X. M A R. Znając że sie Minister y Grámátyka nie do-
 uczył / do ktorey sie teraz wcieta / a pierwszemu miejscu
 dawany pokoy / te miejsca chce nam spościć z swego mo-
 zgu Grámátyka : pódzmyś tedy y do niego. Bo tak iak
 żywo w skołach wczę kiedy *Adiectiuum* y *Substantiuum*, są
 złączone iednym artykułem / tedy *Adiectiuum* do tegoż
Substantiuum przynależy / a nie do infego iako ty mówisz
 ściaga sie: co y tu tak iest dia tu idiu *hematos*, artykuł tu zła-
 cza idiu *hematos*. Otóż idiu ściaga sie do *amatos*, nie do *hin*,
 to iest Syna / ktorego tu nie masz. Druga gódzie w piśmie
 s. to słowo *idios* (to iest własny) samo położone / znaczy
 Syna : Na wtóre lepat miejsce gdy rzekomo chce odpo-
 wiedzieć / taki gwałt pismu czyni / że nie trzeba aby m
 na nie mówił : Gdyż to słowo / on / rozumie sie o tym co
 wprzeżdy / to iest o Bogu : iako każdy by naprosty y rze-

ładzie

zładzić może. Bo tak mowi pismo. W tym sie po-
kazala miłość Boża/ że on za nas položyl duszę
swoię. Ktory on? to jest Bóg ić.

MINIS. Gramátice tu żadna krzywda sie nie dzieie. Bo
bowiem wiemy że częsem articuloz bywa Pleonasmus, częs-
sem Ecclipsis. Także też Propositiones cum casibus suis etiam citra
articulos stosowane bywaia. Wiecey wybornie y tu stać mo-
że/ dia hematos tu idiu, (ktore słowá chytró wywrócił Mi-
nister na swóy wykład. Bo w piśmie stoi/ dia tu idiu
hematos.) Wszakże iesli idzie o artykuł/ Bezá tak piše o
tym mieyscu. In vno codice legimus, dia tu hematos, tu idiu.
Gdzie pytało Ministra/ iesliż to czytał z Páwła s. A
gdy powiedział że nie z Páwła s. ale z Bezý w śmiech
posłał tá tego odpowiedz.

X. MARR. A Gramátyka kręci y na Argument nie od-
powiada. Bo inaczey słowá pisma s. wywrócił/ a niżli
w piśmie stoi/ gdy tak czyta/ dia hematos tu idiu, a w pi-
śmie stoi/ dia tu idiu hematos, gdzie sie idiu ściaga do hematos,
a ty rozłączając idiu od hematos, insiy a bárzo rozny sens
czymś. A co przywodziś Bezý/ choć tak czyta/ przedśia
nie tak to mieysce wyklada iako ty/ ale tak/ że ten arty-
kuł tu, iest v obu słow dla wietšego wważania albo Em-
phasm powtórzony: co sie bárzo często w piśmie Greckim
náyduie. Jako daleko nie chodząc w tymże Cap. Dzieiów
Apostelskich 7. 23. Oti to pneuma to azion kta polin dia martyrete.
Co od słowá do słowá tak brzmi: że on Duch/ on świe-
ry/ po miastách świádczy/ także y tu dia tu hematos tu diu,
Śnaczy wyrażnie że ona krwá/ ona własna nas do-
stał Bóg. Druga. Rozładz sam iesliż to słusna/ aby z
iedney księgi niewiem iakiey/ pismo s. we wszystkich
innych księgach poprawione y odmienione bylo. Co
też wás Czechowicz uczynił/ przeciwko Muxkowi pisar-
gdzie

gdzie dla iedney księgi z Mostwy przywiezioney / w
ktorey, było napisano *Dei erat. verbum* wapić nie wstydzi
się o słowach Jana 6. *Deus erat. verbum.* Także jest w
świątym pismie / y także serce prze
ciw Chrystusowi / gdy takim gwałtem załada iaka
przyczyna targacie pisma o Boſtwie Syna Bożego / by
iedno swoje przewieść a Chrystusa z Boſtwą złupić. Jaka
kobyście daleko, lepiej uczynili gdybyście zemna tak di
scurrowali / iż dwoiatkie pisma znaydujemy o Chrystus
sie / iedne są ktore o cztowieczeńſtwie iego mówią; dru
gie o Boſtwie: bo iako napisano jest / że Chrystus Syn
cztowieczy położył dusze swoja za nas / y krwia swoia nas
odkupił; tak też napisano / że Bóg krwia swoia dostat
kościotła swego *Aktor. 20.* że Bóg położył dusze swoie za
nas. *Ioan. 3.* że Bóg był przebodziony na krzyżu *Zach. 12.*
Złaczając tedy y te y owe mieysca / wyznac mamy / że
Chrystus jest y cztowiekiem y Bogiem przedwiecznym.
Tak że co Chrystus uczynił y ucierpiał / sam Bóg czynił
y ucierpiał. A do takiego wyznania nas często pismo S.
wiedzie.

W tym panowie moderatorowie widząc że Disputa
torowie spracowani byli / gdyż przez całe fiesć godzin
Disputacya trwała: na drugi dzień Disputacyey koniec
odłożyli.

Po
Nin

Ze C
giem
Bog

Dn
Woj

6: il
przed

stał

Mini
ktory

muie;
MINI

że Chr

że jest

nym
czes

cznoś
żaden

CI

Augu

v Lu
przed

D I S P U T A C I A D N I A

D R V G I E G O.

Po Disputácii pierwszej posłał X. Marcin
Ministrowi artykuł na Disputacja przyszłą.

Że Chrystus Jezus jest przedwiecznym Bo-
giem / stworzycielem nieba y ziemi / iedynym
Bogiem z Oycem.

Dnia tedy wtórego X. Marcin w te słowa począł.
Wczoraj sie dowodnie pokazało z pewnych miejsc pisma
ś: iż czas znosił / że Jezus Chrystus jest onym Bogiem
przedwiecznym / który dla nas na świat przyszedł / y
stał sie człowiekiem. Teraz stawilem sie abych panu
Ministrowi odpowiadał na iego tak potrzebne dowody /
którym przedwieczne Bóstwo Synowi Bożemu odeys-
muie; takom sie na to dnia wczorajszego obowiązak.

MINIS. Ten artykuł na trzy części sie dzieli. Pierwsza
że Chrystus Jezus jest Bogiem przedwiecznym. Druga
że jest stworzycielem nieba y ziemi. Trzecia / że jest iedy-
nym Bogiem z Oycem. Na przeciw tedy pierwszej
części pierwszej mowić beda: to jest przeciw przedwie-
czności Chrystusowej / tylko proszę aby sie z razu tym
żaden nie obrażał.

PIERWSZY ARGUMENT.

Chrystus Jezus narodził sie z Panny cząsi
Augusta Cesarza. Jako o tym v Mátthe. 1.
v Łukasza 2. czytamy. Przeto nie jest BOG
przedwieczny.

X. M A R.

X. M. A. R. Odpowiadam. W Chrystusie wyznawamy dwie naturze / naturę człowieka / y naturę Boga. Wedle tedy natury człowieka / narodził się z Panny za czasu Augusta Cezarza. Wedle natury Bóstwy / narodził się przed wieki z Boga Ojca. A to nie jest moja odpowiedź / ale Pawła ś. na wielu miejscach : Który w Chrystusie dwie naturze wyznawamy / człowieka y Boga. Albowiem do Rzym. 9. tak pisze. Że Chrystus jest z Ojcem wedle ciała. (to jest wedle natury człowieka) Który (wedle Bóstwy natury) jest Bóg nade wszystko błogosławiony na wieki. A do Rzym. 1. p. 8. Że Chrystus Stał się z nasienia Dawidowego wedle ciała / a wedle Ducha poświęcenia (to jest wedle Bóstwa) jest przenajczonny Synem Bożym. A do Ph. 2. Który bywszy w postaci Bożej / nie łupieżtwo poczytał / że był równym Bogu / ale samego siebie wyściszył / postać sługi przyjąwszy / sstał się podobny ludziom / y postawszy naśladowiony jako człowiek. Jakoby rzekł: Będąc z natury Bogiem przyjął naturę człowieka.

MINIS. Tu Paweł ś. o rodzeniu wedle Bóstwa nic nie mówi. Otóż odpowiedź wásza nie jest z pisma.

X. M. A. R. Nie dla tego przywiodłem te miejsca pisma ś. aby pokazać rodzenie wedle Bóstwa / ale tylko aby pokazać dwie naturze w Chrystusie : aże y stał łatwiej dowieść rodzenia wedle Bóstwa. Bo iż Syn musi być rodzony od Ojca / a Chrystus jest Synem Bożym wedle natury Bóstwy / Otóż idzie za tym / że wedle natury

am
nie do
Boże
Gdy
la po
madr
droś
tam
do n
Boże
droś
stus
Ścieł
nua
wice
dzen
odpo
iaki
MI
miej
żow
X. M
nie t
że M
droś
był p
zumi
miej
ia od
nie d
MIN
aby
stus

teny Bóstey / iest rodzony z Oycā / Bóg z Bogā. Nie iſ-
 ſie domagaſi piſmā / o przedwiecznym rodzeniu SAnā
 Bożego / pokāzuie iedno mieyſce v Salomona Prou. 8.
 Gdzie mądrość Bożā przedwieczna o ſobie mówi / że by-
 ła poczęta y rodzona przed ſtworzeniem ſwiata. A ta
 mądrość Bożā iest Chryſtus; Bo w piſmie s. przez mą-
 drość Bożā mówiaca / rozumie ſie Chryſtus. Jako czy-
 tamy v Luſaſa 11. Mądrość Bożā mówi: Oto poſyłam
 do nich Proroki. Tu iāſnie Luſaſ s. przez mądrość
 Bożā rozumie Chryſtusa. Bo co Luſaſ napisał: Mą-
 drość Bożā mówi / to Mattheuſ 23. napisał / że Chry-
 ſtus mowił. Pokāzuie y drugie mieyſce z Micheaſā s.
 Z ciebie (to iest z Beſleem) wyindzie / ktory będzie pa-
 niacy w Izraelu / a wyſcie iego od poczatku od dni
 wiecznoſci. Otōz maſ dwoiākie rodzenie / iedno ro-
 dzenie: wedle czaſu / drugie przedwieczne. A tak
 odpowiedz y z ſtrōny dwoiākiey natury / y z ſtrōny dwo-
 iākiego rodzenia Chryſtusiowego iest z piſmā.

MINIS. Nie przymnie tey odpowiedzi / bo nā tych
 mieyſcāch nie nie iest / aby Chryſtus on cztowiek wkrzy-
 ſzowany mał ſie rodzić wedle Boſtwā z Oycā.

X. MAR. Był mie był pilno ſluchał P. Miniſtrze /
 nie trzebāby powtārzāć odpowiedzi. Bomci pokāzał
 że Mądrość Bożā była przed wieki rodzona / a tā Mą-
 drość była Chryſtus. Otoż emci pokāzał / że Chryſtus
 był przed wieki rodzony / ale to rodzenie nie moze ſie ro-
 zumieć o rodzeniu wedle cztowieczeńſtwā / tedy ſie rozu-
 mieć muſi o rodzeniu wedle Boſtwā. Jeſliż tedy tā mo-
 rā odpowiedz nie iest doſtateczna / pokāż czegoś w miey-
 nie doſtāie.

MINIS. Tu drugi ſpór wiōdł Miniſter / domagātac ſie
 aby mu pokāzano w piſmie tymi ſlowy / iż Jezus Chry-
 ſtus wedle Boſtwā przed wieki narodził ſie z Oycā. A

X. Marcin

X. Marcin go napominał aby on nie wezwał Ducha s. i znaczej mówić albo pisać / ale że dobrze y dostatecznie to wszystko Duch s. wyrażił / czego się Minister domaga: Bo y Madrość Boża znaczy Chrystusa y przed stworzeniem wszystkich rzeczy / znaczy wieczność. Otóż masz dostatecznie wyrażono / że się Chrystus wrodził przed wieki. Pokażew czymś się tu niedosyć stało.

Wzanalitedy Pánowie moderatorowie / że na pytanie Ministrów słusna y dostateczna jest dana odpowiedź. A tak Ministrówi kazali daley postępować.

M I N I S. Pokażmie że się tu w Przypowieściach nie mówi o Chrystusie. Bo tu jest figura ona Prosopopoeia / gdy Duch s. wprowadza Madrość mówiąca / iako persona. Bo tym obyczajem inſe cnoty / teżbyśmy osobiłami poczynili / gdyż i te Duch s. wprowadza. Pokazala się nam miłość Boża. Także oczekawala Boża nieśwápliwosć. Przydawam y to / że jeśli to nie jest figurálna mowa / tedy pozwolić musicie / że też madrość prawdziwie stala przed wroty / gdyż to o niej Sámomni pise. A z strony mieysca w Łukasa : przyznawam że Chrystus zowie madrością / ale nie idzie za tym / żeby się miał przed wieki rodzić. Bo Paweł s. Chrystusa wkrzyżowanego zowie weźynioną madrością. 1 Cor. 1. Otóż nie jest ona przedwieczna madrość.

X M A R. Naprzód. A gdzieś to w piśmie czytali / żeby tu była Prosopopoeia : gdyż się podiał wedle conſidiciei z piśmą wszystko dowodzić. A na racye twoie odpowiadam. Że co miłośierdzie y nieśwápliwosć Boża czyni / to Bóg czyni. Bo miłośierdzien dobroć w Bogu / Bóg jest. A tak ieden to jest sposób mówienia: Pokazala się miłość Boża / to jest / Bóg miłośierny się pokazał. Oczekawala nieśwápliwosć Boża / to jest / oczekawał

czech
wie
czy
odp
wie
mie
Apo
Wo
o k
sam
ted
A p
to
mie
nas
w p
jest
don
lom
Ma
s.
wie
fib
jest
ścią
sie t
sst
dli
Go
ścią
tu
dros

czekał Bóg nieśwądliwy. Także y ten sposob mowienia: Madrość Boża rodzona jest przed wieki/ znaczy że Bóg przed wieki rodzony jest. Na druga racya odpowiadam: Madrość Boża iako prawdziwie przed wieki rodzona jest: tak też prawdziwie stoi v wrót mieyskich. Jakoż to Jan 5. o Chrystusie świadczy Apoc. 7. Ja stoie v wrót y kołace/ kto mi otworzy wnide. W czym pokazuje że Chrystus jest ona madrością Bożą/ o ktorey Salomon mówi/ że stoi v wrót. A zznac to sam rad nie rad musis: Bo iż Bóg wszedzie jest. Hier. 23. tedy Madrość iego wszedzie jest / y na niebie y na ziemi. A przeto y v wrót do ktorych kołace/ obecna jest: y tak to nie dziw/ iako nie dziw/ że Bóg osoba swa na każdym mieyscu obecny jest. Trzeci. Lukasz 5. nauczył nas co mamy rozumieć przez Madrość Boża mowiąca w piśmie 5. y pokazał że ta Madrość Boża mowiąca jest Chrystus Syn Boży. Nie mamy sie tedy wiecey domyslać nad Lukasz 5. a przyznać mamy/ że gdy Salomon mowi o Madrości Bożej przedwieczney/ przez Madrość Boża rozumie Chrystusa/ wedle phrasmy pisma 5. A iż Salomon o teyże Madrości pisze/ że była przed wieki rodzona: tedy za tym idzie/ że Chrystus przed wieki był v rodzony. A przeciwko temu/ nie Paweł 5. nie jest 1. Cor. 1. gdy pisze że Chrystus szat sie nam Madrością; Bo sam Paweł 5. wyklada na tymże mieyscu iako sie to rozumieć ma. Abowiem tak pisze: Ktory sie szat nam Madrością od Boga/ y sprawiez dliwością/ y poswieceniem/ y odkupieniem. Gozie Paweł 5. nie mowi/ szat sie sam w sobie Madrością; bo sam w sobie był Madrością przed wieki: iako tu Salomon świadczy/ ale mowi. Szat sie nam Madrością/ to jest/ wzgledem nas. A iakoż sie nam szat Madrością?

Madrościa: ták iáko sie estal spráwiedliwosćia y po-
 swiecentiem y odkupieniem. Jáko tedy estal sie nam spó-
 wiedliwosćia / że nas vspráwiedliwił / estal sie nami
 swiatobliwosćia / że nas poswiecił / estal sie nam od-
 kupieniem / że nas odkupił / tákże estal sie nam Madro-
 ścia od Boga / że nas Madrości Bożkiej wczyt widomie
 ostawsy sie człowiekiem. A ták Paweł s. nie jest prze-
 ciwny Sálomonowi: bo oná Madroś / ktora wedle
 Sálomóná samá w sobie była rodzona od wiekow / está-
 ła sie nam Madrościa wedle Páwła s. zá cześu / kiedy
 nas Madrości niebieskiej náuczata. Jáko wczony
 człowiek sam w sobie mady jest / ale drugim poczynabyć
 mady / kiedy drugich wczyc Madrości poczyyna.

MINIS. Prawdą że w piśmie nie czytamy o Prosopo-
 paej / y dla tego dam iey pokoy. Ale przedśie przy tym
 stois / że tu jest figurálna mowa / dla dowodów przerze-
 czonych; Bo iesliż Madroś Boża jest osobá / dla tego
 że mówi / tedy też nieśwápliwosć jest personá / że czeka:
 bo ták mówić iáko y czekać słuzy personie. A zá tym idzie
 że to co sie o niey mówi / ma sie figurálnie rozumieć. Jáko
 to że przed wrotami stoi / że sie rodzi tá rz.

X. M. A. R. Dosyć już pokazałem ci / że co nieśwápliwosć
 Boża czyni / to samego Boga persona czyni / iáko
 co łaska krolewska czyni / to król czyni. Mówię tedy że
 ten sposób mowienia / Madroś Boża czyni / nieśwá-
 pliwosć Boża czyni / znaczy że persona samego Boga czy-
 ni: Jáko y o królu mowiac rozmaitym sposobem mó-
 wienia / znaczyć jednę osobę krolewską; Bo choć rze-
 czemy / łaska krolewska / Madroś krolewska / potes-
 znosć krolewska to czyni / przedśie nieznaczymy / iedno
 że sam król łaskawy / mady / potesny czyni a nie wiele
 królew.

MINIS. Prawdą / iedno to jest co nieśwápliwosć
 Boża

Boża
 Mad
 X. M
 co M
 Boża
 dzon
 MIN
 do in
 Boża
 X. M
 wdzi
 jest p
 wdzi
 każdy
 s. Ap
 Polac
 wey/
 fercu
 MIN
 tedy
 w nie
 mów
 być.
 X. M
 powi
 do ni
 wedle
 wdzi
 swoi
 Bóg
 Hier.
 Go by
 Poka

Boża czyni/ to Bóg czyni nieśwądliwy. Także
Mądrość mówi/ to Bóg mówi.

X. M A R. Prośe aby to napisano. Przyznawasi że
co Mądrość Boża mówi/ Bóg mówi: Ale Mądrość
Boża mówi że jest rodzona. Przeto Bóg mówi że ro-
dzony jest. A tak samś się twymy słowy wtowił

MINIS. Tu ścisłiony na odpowiedz nic nie mówiac/
do infey rąciy skoczył. Jako przyprawdziwie Mądrość
Boża nie stała v wrót/ tak się też nierodziła.

X. M A R. A na toméi już powiedziat/ że stała pra-
wdziwie/ y prawdziwie się rodziła. Bo iż Bóg wszedzie
jest prawdziwie/ tedy y Mądrość Boża wszedzie jest pra-
wdziwie: A tak y w mieście/ y v brón mieyskich/ y na
każdy mieuyscu prawdziwie jest. Jako y to co v Janá
ś. Apoc. 3. Chrystus o sobie mówi: Ja stoia v drzwi y
kołace/ rozumie się o prawdziwey bytności Chrystusa
wey/ ktory wedle Bostwa wszedzie jest/ á dla tego y w
sercu naszym kiedy kołace.

MINIS. Kiedyby Chrystus był osoba swoia na ziemi/
tedybyśmy go widzieli y słyseli. A k temu/ iesli wstąpił
w niebo/ iakóż tu jest na ziemi? A Paweł ś. do Tytów
mówi/ Gdyby był na ziemi/ osiárównikiemby nie mógł
być.

X. M A R. Ta to wszystko iednym słowem takéi od-
powiadam. Ze Chrystus wedle człowieczeństwa wstąpił
do nieba/ przemieszkowa w niebie/ y jest widomy; Ale
wedle Bostwa/ jest wszedzie niewidomy iako Bóg pra-
wdziwy. A tak y v wrót serca naszego jest Bostwem
swoim obecny/ gdy do niego kołace. Dami przykład/
Bóg Ojciec Bostwem swoim/ niebo y ziemię napelnia.
Hier. 23. á przedśie osobliwym obyczajem/ wyznawamy
go być w niebie/ że w niebie chwale się y mająt iáśnie
pożajnie. Tak też Chrystus wedle człowieczeństwa y

chwaly swey iest w niebie : a przytym wedle Bostwa iest
na kazdym mieyscu.

MINIS. A tey raciey popierac nie mogac / potrzebiey
sie vdat. Ze Pawel s. zowie Chrystusa Madroscia v
czyniona / mowiac : ze sie nam estal Madroscia. I. Cor. I.
Otoz nie byl przedwieczna Madroscia.

X. MARR. Ale y na to dosyc iuz mowil / ze nie sam w
sobie / ale wzgledem nas / estal sie Madroscia.

MINIS. Cztowiek nie moze byc Madroscia przed
wieczna. Ale Chrystus iest cztowiek / iako sam o sobie
mowi : Nienie cztowieka zabic skutacie.

X. MARR. Chrystus ile cztowiekiem iest / wedle czasu
iest : ile Bogiem iest / przedwiecznym iest. A tak ile
cztowiekiem iest / przedwieczna Madroscia byc nie mo
ze. Wszakze ten ktory sie estal dla nas cztowiekiem / ile
Bogiem iest / moze byc y iest przedwieczna Madroscia.

MINIS. Czym ktowczyniony iest / tym nie byl przed
tym ; ale Chrystus estal sie nam Madroscia. Otoz nie
byl nam przedtym Madroscia.

X. MARR. Prawda / ze tym obyczaiem Chrystus nie
byl nam Madroscia / ktorym sie obyczaiem estal nam
Madroscia : bo nas przedtym widomie nie vczyl Ma
drosci niebieskiej. Ale sam w sobie zawzdy byl Madro
scia.

MINIS. Chrystus nie byl nam przedtym Madroscia /
bo nas przedtym Madrosci nie vczyl. Ale ta Madrosc
v Salomona nas Madrosci vczyla. Otoz Chrystus
nie byl ona Madroscia o ktorey mowi Salomon.

X. MARR. Chrystus przedtym nuz sie estal cztowie
kiem / byl nam Madroscia ale niewidomym obyczaiem.
Ziedy sie zas estal cztowiekiem / estal sie tez Madroscia
ale widomym obyczaiem / ze nas widomie y rstnie vczyl
Madrosci niebieskiej ; Przed stworzeniem swiata / ani
widomym

widomym / ani niewidomym obyczajem nie był nam
 Mądrością / bo na ten czas nas żadnym obyczajem nie
 uczył. A tak to nie idzie stać / że przedtym niż się stał
 człowiekiem / nie był nam Mądrością widomym oby-
 czałem; żeby nie miał być Mądrością niewidomym o-
 byczajem. Tedy jest ona Mądrością o której Salomon
 mówi.

MINIS. To tedy teraz nie jest Mądrością Pan Chry-
 stus. Bo nas widomie nie uczył.

X. MAR. Jest y teraz nam Mądrością widomym
 obyczajem: Bo czego sam wsty swymi na świecie będąc
 uczył / tego nas teraz przez pismo / y przez Różnoscie
 uczył.

MINIS. Wszakście już byli zeznali Panie Jezuita / że
 Chrystus przed przyściem swoim / nie był nam Mądro-
 ścią / to tedy nie był ona Mądrością v Salomona / gdyż
 ona Mądrość nam była Mądrością / bo nas uczyła.

X. MAR. Żądałeś mi czegoś nie mówić: bom tylko
 powiedział / że Pan Chrystus przedtym nie był nam
 Mądrością widomym obyczajem / alem tego nie mówię
 żeby nam przedtym nie był Mądrością niewidomym
 obyczajem ile Bóg.

Co gdy Minister powtarzając upornie twierdził; cze-
 go mu y strona tego wszystkich poświadczała. X. Mar-
 cin obróciwszy się do pisarzów / prosił aby było czytano
 co się mówiło. A gdy na fenu pisarzowi wiary dać nie-
 chcieli / wyrwał się z ich strony Minister pisarz ich / kto-
 ry pod boją Jm. Boga obiecał się wiernie przeczytać / y
 gdy przeczytał / znalazło się wyraźnie / że nieślusnie Mi-
 nister na Biedzą kładł / to co nie było mówiono. Czego
 sam Minister ze wszystkimi swymi z milczeniem y ze
 wstydem użyć musiał. A tak Minister ze wstydem do
 drugiego Argumentu przystąpił.

Drugi

DRUGI ARGUMENT LICINIUSZOW.

Wtóra część artykułu wászego jest.

Chrystus jest stworzycielem niebá y ziemi. Ze
 A iá potáże że Chrystus nie jest stworzycielem/ ále stworze-
 niem: tym Argumentem.

Pierworodny wśyśkiego stworzenia jest
 stworzenie. Chrystus jest pierworodny wśy-
 śkiego stworzenia. i. Coll. 1. y. dla tego Chry-
 stus jest stworzeniem.

X. M. A. R. Dwoiáto sie móże rozumieć Pierworodny
 wśyśkiego stworzenia; ábo przed wśyśkim stworze-
 niem/ ábo między stworzeniem. Kto tedy jest pierwo-
 rodny przed wśyśkim stworzeniem/ nie jest stworzenie/
 dla tego że jest przed wśyśkim stworzeniem. A iż Páwł
 á. ná tym miejscu zowie Chrystusa pierworodnym wśy-
 śkiego stworzenia/ że jest przed wśyśkim stworzeniem/
 bo wyraźnie przydáie; **On jest przed wśyśkim**
mi. Tedyś przeświáta rzecz z tego miejsca idzie / to
 jest/ że Chrystus nie jest stworzenie/ ále jest przedwśy-
 śkim stworzeniem.

MINIS. Żaden pierworodny nie bywa wyietý z con-
 dicitý tych/ ktorych jest pierworodny. Ále Chrystus
 jest pierworodny stworzenia. To tedy wyietý nie jest z
 condicitý stworzenia. Ná przykład. Jeden óbiec ma
 dziećieć synów/ pierworodny jest teyż condicitý/ k-
 rey sa y drudzy/ y nie bywa wyietý z liczyby ani z bráter-
 swá drugich bráćiey.

X. M. A. R. Kto jest pierworodny/ względem tych k-
 tó-

rzy także iako on się rodził/ tedy musi być między nami
 iedneyse condiciei; iako w dziesięci synach iednego oyc-
 cą/ Paźdy baczyć może/ gdyż wszyscy takowi synowie
 iednako rodzeni są. Ale jeśli jest pierworodny względem
 tych ktorzy nie tak iako on rodzeni są/ tedy z condiciei
 ich wyiety być musi/ bo on jest rodzony/ a drudzy nie
 rodzeni/ ale stworzeni są. A tak iż Chrystus jest tu na-
 zwany pierworodny względem wszystkich rzeczy stwo-
 rzonych/ tedy tym samym jest wyiety z condiciei wszy-
 stkich rzeczy stworzonych: bo rodzony dzieli się od stwo-
 rzonych. A ta moja odpowiedź jest wyietą z tegoż
 myślenia; bo nie darmo Paweł ś. zowie go pierworodnym
 wszystkiego stworzenia/ nie pierwo stworzonym/ nie kła-
 dąc go w poczet rzeczy stworzonych/ ale go rącej od
 wszystkich rzeczy stworzonych dzielać. Krótko tedy
 mówiąc: Pierworodny między rodzonymi/ jest teyże
 condiciei/ ktorey są drudzy rodzeni. Ale pierworodny
 między rzeczami stworzonymi/ nie jest tey condiciei/
 ktorey są rzeczy stworzone. Także Chrystus/ że jest ro-
 dzony od Oycy/ a drugie rzeczy są stworzone/ tedy nie
 jest tey condiciei ktorey są rzeczy stworzone. A temu
 iakom iuż wyżej mówił/ Chrystus był pierworodnym
 przed wszystkim stworzeniem/ tedy pierwszy rodzony jest
 a niż inne rzeczy stworzone są. Gdyby tedy było wiele
 synów u Boga rodzonych nie stworzonych/ tedyby pier-
 worodny był iedney condiciei z drugimi rodzonymi: ale
 że ieden tylko jest Syn Boży rodzony (Boga dla tego
 piszmo zowie iedynym iednorodzonym) a drugie wszy-
 stkie rzeczy są stworzone; dla tego nie idzie z tym/ aby
 Chrystus będąc pierworodny wszystkiego stworzenia/
 był teyże condiciei z rzeczami stworzonymi.

MINIS. Chrystus nie tylko jest pierworodny przed
 wszystkim/ ale też pierworodny/ między: Jako Paweł
 mówi:

mowi do Rzym. s. Aby był pierworodny między wiela bráćiey. A że nie jest przed wśyſtkim ſtworzeniem pierworodny; pokázuie Páwel że iednego tylko ſtworzenia jest pierworodzony: zowiáć go pierworodnym wmiár-tych/ábo wmiéráiacych: to jest ludzi: y tu ná tym mieys-ſcu do *Colof. 1.* ludzie zowie Páwel s. wśyſtkim ſwo-
rzeniem: iáko y ono/Przepowiedáyéie Ewángelia wśy-
ſtkiemu ſtworzeniu/to jest ludziom.

X. M. A. R. Pan Chryſtus jest názwány pierworodny z wielu bráćiey/ iáko iedyny y iednorodzony Syn/ jest pierworodny względem drugich przyſpoſobionych. Já-
ko tedy inſa condicia jest iednorodzonego Syná/ inſa przyſpoſobionych; ták też inſa condicia jest Chryſtuſá Syná iednorodzonego: inſa ludzi y Angiółow synow przyſpoſobionych. O cóż to mieysce do Rzym. s. báz-
do dobrze mnie ſłuży/ á tobie namniej. Ale temu ſie dziwu-
ie/ że Páná Chryſtuſá czyniſ pierworodnym/ tylko
względem ludzi wmiéráiacych/ rozumieáć przez wśyſtko
ſtworzenie/ ludzic. Nie ládá wyſtáć piſma przez piſmo/
że ſie ná iednym mieyscu przez wśyſtko ſtworzenie ro-
zumieá ludzic/ tedy y ná wśyſtkich tákże ſie má rozu-
mieć. Jáko by nie doſyć wyráżnie nam Páwel s. wyto-
żył/ co tu ná tym mieyscu rozumieć ſie má przez wśy-
ſtko ſtworzenie/ co jest wśyſtkie rzeczy/ ná ziemi y ná
niebie/ widomé y niewidomé. Abowiem ták mowi.

Króry jest pierworodny wśyſtkiego ſtwo-
rzenia; Abowiem w nim ſtworzono jest wś-
yſtko/ ná niebie y ná ziemi. Żali ludzic ná nie-
bie ſtworzeni: widomé rzeczy y niewidomé.
Żaź niewidomé rzeczy ſá ludzic: A przydáwa wyſtá-
dááć co to zá rzeczy ná niebie niewidomé. **choć NÁ**

jest ar/

iestat / choć Państwa / choć Przełożenstwa.

A udziej to : a nie raczey Angiotowie. Wszytko
przezeń y w nim stworzono iest / a on iest przed
wszystkimi / y wszystko w nim stoi. Widzisz tedy
P. Mniarze / iako sie tu musis twego wykładu pier-
wszego a barzo nie rzecznego / y iasnie przeciwnego pto-
sinu / wysydać.

MINI. Zeprzeć sie nie mogac tak iasnego pisma /
wyznal / że tu Chrystus iest pierworodnym / nietylko
ludzi / ale y Angiotow ; y że Paweł a. przez wszystko
stworzenie rozumie nietylko ludzie / ale y Angioty.

Wszakże z nowu sie wracając do pierwszego Argumentu
mówił : Nie pokaze sie to / aby kto był pierworodny / a
nie był teyże condiciey z innymi / względem ktorych iest
pierworodny.

X. M A R. Już sie pokazało / y nie iednym obyczajem /
y stad że Chrystus iest pierworodzony przed wszystkim
stworzeniem / y stad że Chrystus / tak iest pierworodny
względem drugich bráćiey / iako syn iedyny iednorodzo-
ny / względem drugich przyposobionych : y dla tego nie
może być iedney condiciey z drugimi. Albo tedy na to
odpowiedz co / albo iest niedochęz y nie możesz / postępuy
daley. A chceśli pokazez iefcze / iako omylny iest twóy
Argument na którym sie sadzisz. Bo iestliż dla tego /
Chrystus / że iest pierworodny wszystkiego stworzenia /
iest stworzeniem. Tedy za tym idzie / że iż iest Pan
Chrystus pierworodnym Angiotów y ludzi ; tedy też
musi być / y natury Angielskiej / y natury ludzkiej : a
przeto y Angiotem / y człowiekiem. Widzisz iakoś tu za-
wład ciąsno. Postapie iefcze y daley / y pokazez z tegoż
miejscá / że Chrystus nie iest stworzeniem : bo stworzy-

ciel nie jest stworzeniem / ale tu Páweł ś. wyznawa
Chrystusa być stworzycielem. Otóż nie jest stworze-
niem. Słowa Páwła ś. są wyraźne: **Który jest
pierworodny wszystkiego stworzenia.** Czego
zaraz dać przyczynę / dla czego Pan Chrystus jest pier-
worodny wszystkiego stworzenia; nie dla tego że jest
pierwszym stworzeniem / ale że jest stworzycielem wszy-
stkiego stworzenia. Bo tak mówi: **Abowiem w
nim stworzone są wszystkie rzeczy / y na niebie
y na ziemi / widome y niewidome. ić. Y w
nim wszystko stoi / a on jest przed wszystkimi.**

MINIS. Nie zowie tu Páweł ś. Chrystusa stworzy-
cielem / bo nie mówi: żeby Chrystus stworzył wszystko /
ale że przez niego jest stworzono wszystko. A insy jest kto
czyni / insy przez ktorego bywa czyniono. Ażatym idzie
że Chrystus nie jest stworzycielem.

X. M A R. Jeszcze się po trzecie Argumentu twego
zarostydzić musisz; Bo tym Argumentem / to uczynisz /
że y Ociec nie będzie stworzycielem. Abowiem tak ar-
gumentujesz: Przez kogo co bywa stworzono / nie jest
ten stworzycielem. Ale przez Chrystusa jest stworzono
wszystko / to tedy Chrystus nie jest stworzycielem. A ia-
też tak tego Argumentu użył. Przez kogo bywa co
stworzono / ten nie jest stworzycielem: ale przez Oycá
wszystkie rzeczy stworzone są; Jákó świadczy Páweł ś.

Rom II. **Z niego / y przezeń / y w nim jest wszystko.**
Otóż Ociec nie jest stworzycielem. Tęgodowodzi ten
Argument / który jest o Oycu nie waży / tedy ani o
Chrystusie ważyć może. Ale jeśli cię to słowo obraża /

Przezeń.

Przezeń. Wiedzye o tym/ że w piśmie/ nie tylko napisano/ że przez Chrystusa wszystko stworzono/ ale że y on sam stworzył wszystko. Abowiem Paweł s. do Żydów Cap. 1. przywodziąc wiele miejsc pisma s. o Chrystusie napisanych/ między innymi przywodzi y to od Dawida o Chrystusie napisane. **Ty Panie na początku ziemie vgruntował/ a sprawy zaś twoich są niebiosá.** Czegóż tu wiecey chcesz/ do tak jasnego świadectwa Pawła świętego?

MINIS. Już daley nie mogąc o pierwszym: za ostatnie miejsce się wiać; powiadać że to Dawid napisał o Bogu/ nie o Chrystusie. Jako y wszystkie on psalm, Chrystus też sam Oycu stworzenie przyznawa/ kiedy go zowie Oycem niebá y ziemie. Otóż nie Chrystus ale Ociec jest stwórcyćielem.

X. M A R. A tu Pawłowi s. się przeciwisz: Bo co Paweł s. wykláda/ być napisano o Chrystusie/ to ty mówisz/ że nie o Chrystusie; y dajesz tego śmieszna racya: Bo powiadasz że to Dawid napisał o Bogu/ to nie o Chrystusie. Alonoby nie tak argumentować przysło/ ale tak że to co Dawid napisał o Bogu/ to Paweł s. świadczy/ że napisano o Chrystusie. Otóż Chrystus jest Bogiem/ stwórcyćielem/ o którym Dawid piše.

MINIS. Jeśli Chrystus jest stwórcyćielem; To tedy Chrystus jest Bóg Ociec.

X. M A R. To już na miejscu Pawła s. zostajesz/ w którym Paweł s. Chrystusa stwórcyćielem wyznawa: Ta zaś twoja *consequencia* nie idzie. Bo acz Ociec y Syn są jedynym Bogiem/ y jedynym stwórcyćielem, wśakże Ociec nie jest Synem/ ani Syn nie jest Oycem: bo z tej dney natury nie płynie jedność w personách. Jeśli ty

rozumieść inaczey/dowodzie Consequency.

MINIS. Pokazuje. Bo Ociec świat stworzył.

X MAR. A Syn świat stworzył.

Gdy tedy swey Consequency Minister nie dowodził;
Jeden z naszych P. Moderator. przermawia Dysputacya/
czytał wszystko. Caput pierwsze do Żydów / a rozdzielnie
wszystkie psalm. rozbiierając; ktore Paweł o Chrystusie
być napisane świadczy/pokazywał; że y to pismo ktore
z Dawida przywodzi/rozumieć się ma o Chrystusie/ co
się daie znać z onego słowa/ **N**/ ktorem iako in se
miejscu/tał y to. Ty Panie na początku ziemię
vgruntował. przywołasz Chrystusowi. Słowa
Pawła s. tak brzmią. Bo ktoremuż kiedy z An-
giolow rzekł: Tys jest Syn mój / iam ciebie
bżis vrodził: **N** zaśie: Ja mu bede Oycem:
a on mnie będzie Synem: A gdy zaśie wpro-
wadza pierworodnego na świat/mowi: A
niech się mu klaniają wszyscy Angiolowie Bo-
ży. A ku Angiolomci mowi: Ktory postami
swymi czyni duchy: a sługami swymi/ pło-
mien ognia. Lecż ku Synowi: Stolica
twoja Boże na wiek wieków. Umilowales
sprawiedliwość/ a nienawidziałes nieprá-
wości: dla tegoż. pomazał cie Boże/ **B** C
twoy/oleykiem radości nad vczestnikami twoie.

N. Tys Panie na początku vgruntował zie-
mię: a niebiosą dziełem są ręk twoich. Cneć

pogina/

pog
zwi
mie
vsta
Sie
ciol
wfi
na p
dzie

Do
na to
sie na
Pror
pisał
inacz
X. M
wida
re Da
stusie
inacz
ciel/
sy ias
maite
in sym
onego
stosua
Tak te
tym st

pogina / a ty zostaniesz / a wszystkie iako bąta
 zwioteis. A iako odzienie zmienisz ie / y od-
 mienia sie: ale ty tenżes iest / y lata twoie nie
 vstana. A ku ktoremuż kiedj z Aniołow rzekł:
 Siedz po prawicy moiey / aż położy nieprzyja-
 cioly twoie podnożkiem nog twoich: Iżali
 wszyscy nie sa duchowie vstuguiacy: ktorzy
 na posługe bywają posyłani dla tych ktorzy
 dziedzictwa zbawienia do stąpić mają.

I drugiey srodny lepaż ieden z Pánow Moderátorow
 ná rzekł: Kiedy do tego mieysca przydzie / nie zaraz
 sie ná nim sadzić / ale drugim dowodzie potrzebá. Bo
 Prorok te słowa o Bogu prawdziwym Izraelskim ná-
 pisał. Tedyé y tu Páweł s. o Bogu Izraelskim / a nie
 inaczey rozumieć musi.

X. M A R. Mocciwoy Pánie ie. Niemoże nikt Da-
 wida lepiey wykládać iako Páweł s. A iż to mieysce kto-
 re Dawid napisał o Bogu stworzycielu / Apostoł o Chry-
 stusie byé napisano świadczy. Tedyé niegodzi sie nam
 inaczey rozumieć iedno że Chrystus iest on Bóg stworzy-
 ciel / o ktorem Dawid mowi. A słowa Pávla s. sa do-
 syé iasne. Bo iż ná tym mieyscu vniósłit przywodzić roz-
 máite písmá s. ktore sa o Chrystusie napisane / tedy zá-
 inými mieyscami przywodzi też y to / co sie znaczy z
 onego słowa / **N.** Bo iako przywodziac inie mieysca / y
 stosuac do Chrystu / a mowi. **Nieścże / y powtore.**
 Ták też y to mieysca przywodziac / ściaga ie do Chrystusa
 tymi słowkiem / **N.** ktore Páwlowe iest / a nie Dawi-
 dowe /

domo) Jakoby rzekł: y to napisano o Chrystusie. Przeciwno temu tenże Pan Moderator to przytoczył/ że Páwet s. nie mogli tego tak wykládać / bo zápamiętaiby były rzędu swego/ gdyż rzad Páwłom nie był opisywać stworzenia świata / ále Moizesowi / y był by był przeciwny Moizesowi/ktory napisał że Bóg á nie Chrystus stworzył niebo y ziemię / sprzeciwiliby się też był y Dawidowi / dawaiać to Chrystusowi / co Dawid samemu Bogu Izráelskiemu dał.

X. MARK. Wiedział dobrze powinność swoje Páwet s. ktora nie była / opisać szczegulnie stworzenie świata / iáko Moizes opisał/ ále powinność iego była pokázac nam / cosiny o Chrystusie trzymać mieli / y czym iest Chrystus / opisać. Tey tedy powinności czyni dosyć / gdy nam pokazuje że Chrystus iest onym stworzycielem nieba y ziemię/ o ktorym Dawid pise Psalm. 101. Moizesowa zaś była rzecz tylko opisać historya stworzenia świata; ále nie był iego rzad/ wyraźnie powiedzieć/ Ociec to był/ álbo Syn ktory świat stworzył. Bo tá tajemnica zachowana była aż do czasów Messyassowych/ za ktorych wyraźnie światu objaśniono iest przez Chrystusa/ co iest Bóg w sobie / to iest/ że iedyny w naturze/ troiaki w personie/ Ociec/ Syn/ Duch s. ieden Bóg. Nie sprzeciwia się też Páwet s. ani Moizesowi/ ani Dawidowi: Bo co oni pisa o Bogu Izráelskim/ to Páwet s. wykláda o Chrystusie: dając znać/ że Chrystus iest onym Bogiem Izráelskim/ iedynym z Oycem.

Znowu ieszcze Pan Moderator. Nie miałei Bóg pomocnika ani go potrzebował do stworzenia świata/ ále sam mocą swą wszystko z niego stworzył.

X. MARK. Prawda że Chrystus nie był żadnym pomocnikiem Oycu do stworzenia / iáko W. M. dowodził/

bo Chrystus iest iedynym stworzycielem z Oycem / a po-
mocnik każdy iest rozny zgotą od tego / komu pomaga.

Alle do naszey sie rzeczy wracaiac / prosze Pána Ministrá
iessi sie iuz namyslił / aby mi dowiodł oney *Consequency*.

Iessi Chrystus iest stworzycielem / tedy iest Oycem.

Alle Minister zbrauiat sie o tym iuz wincey mowić / do
trzediego Argumentu chcac przystapić.

A pisarz w tym wpmniat Ministrá / żeby mu wolno
było napisac / że nie probował *Consequency*.

TRZECI ARGUMENT.

MINIS. Ide do trzediey czesći Artykułu / pokazuiac
że Chrystus nie iest iedynym Bogiem z Oycem. A tak
dowodzi. Pismo ś. mowi / że sam Ociec iest
iedynym Bogiem. Tedy Chrystus nie moze
być iedynym Bogiem z Oycem. *Antecedens* tak
dowodzi. z Pawła ś. 1. Cor. 8. Wiemy że Bálwan
nie iest na świecie / y że nie máś inšego
Boga krom iednego. Bo acz sa ktorych zowia
Bogami / badz na niebie / badz na ziemi : (po-
niemaz iest Bogow wiele y Pánow wiele.)
Wszakze nam iest ieden Bog / Ociec / z ktorego
wszystko / a my tu niemu / y ieden Pan / Jezus
Chrystus przez ktorego wszystko y my przezeń.
Takze Ioan. 17. Ten iest żywot wieczny / aby po-
znali ciebie / samego prawdziwego Boga / y
ktoregoś

ktoregoś postać Jezusa Chrystusa.

X. M A R. Tute z tego miejsca Pawła s. nie domo-
dziej: boś miał dowodzić że sam Ociec jest iedynym Bo-
giem. A tego tu Paweł s. nie mówi / bo nie przydawa
tego słowa / Sam / ktore ty przydawaś. A k temu / nie
tylko nie dowodzi rzeczj twoiej / to miejsce / ale y owoj em
przeciwna rzecz w sobie zamyta / to jest / że Chrystus jest
iedynym Bogiem z Oycem. Bo Paweł s. chce tu pokazać
że v Chrześcijan nie jest wiele Bogow / ani wiele panow
ale iedyny tylko Bóg / y iedyny Pan. A tak iako chce mieć
iednego Boga / tak też chce mieć iednego Pana. Tak to tedy
kiedy mówi. **Jeden jest Pan / Jezus Chrystus.**
Tute odłącza Oycą od Państwa: Bo nie tylko Jezus
Chrystus / ale y Ociec jest Panem. Także też kiedy mówi
Nami jest ieden Bóg / Ociec / nie odłącza Syna
od Bostwa / ale odłącza białwany / ktorzy nie są prawdzi-
wym iedynym Bogiem. A iako mówiac / że nami jest ieden
Pan Jezus Chrystus / nie tylko nie odłącza Oycą od
Państwa / ale go czyni być iedynym Panem z Chrystu-
sem; Bo iesliby Ociec nie był iedynym Panem z Chrystu-
sem / tedy byśmy mieli dwu Panow / iednego Oycą / a
drugiego Syna / co jest przeciw Pawłowi s: albo Ociec
nie byłby Panem / co też jest przeciw pismu. Tak też kie-
dy mówi Paweł s. nami jest ieden Bóg Ociec / nie tylko
nie oddziela Chrystusa od Bostwa / ale y owsem czyni
go iedynym Bogiem z Oycem. Bo inaczej / nie doszłoby
się estalo słowom y przedsięwzięciu Pawła s. ktory chce
dowodzić że v Chrześcijan nie jest iedno ieden Bóg. Iż
tedy Ociec jest Bóg / y Chrystus też według wyznania
tegoż Pawła s. jest Bóg naderwysko błogosławiony
m. 9. Tedy wedle Argumentu Pawła s. iśc musi że
Chrystus

Chry
sieli
jest
gi B
inn
D
nam
wac
przo
Bo
To i
stus
Co
I. Cor
mo
moc
er, X
Sa
przy
mo
dzi
ścia
miej
być
Bog
wa
pran
miej
ścia
ale d

Chrystus / iest iedynym Bogiem z Oycem / in aczey mi-
 sielibysmy przyznać przeciw Pawłowi s. że v chrześcijan
 iest wiele Bogow / to iest ieden Bóg by był Ociec / a dru-
 gi Bóg byłby Chrystus. A tak to miejsce / tobie na-
 linczy / a nam zgoła służy.

Drugie zaś miejsce z Jana s. ani wam do końca / ani
 nam pomocno iest: Po dwoiako sie to miejsce stos-
 wac może iako y stosowane iest od Doktorow s. Nap-
 przed / że one słowa: **Samego prawdziwego**

Boga mogą sie ściągac y do Oycy / y do Chrystusa.
 To iest: Aby poznali y ciebie Oycze / y Jezusa Chry-
 stusa / ktoregoś posłał / samego prawdziwego Boga.
 Co Chryzostom s. potwierdza z podobnego miejsca.

1. Cor. 9. **Izali ja sam y Barnabaś** niemamy tey
 mocy. Tu ono słowo / Sam / niewystacza Barnabasa od
 mocy / ale raczej przytacza przez owo słowo ztaczające.
 Et. R. Równym obyczajem y na tym miejscu / to słowo
Sam. nie odtacza Chrystusa od Bostwa / ale raczej
 przytacza / przez ono słowo / Et. Drugim zaś obyczajem
 może sie stosować / że one słowa. **Samego praw-**

dziwego Boga ściągają sie do Oycy iako wy ie
 ściągacie. Ale y to wam nie do końca służy. Bo z tego
 miejsca pokazać nie możecie / aby do samego Oycy miaty
 być ściągane te słowa: Bo acz Ociec iest onym samym
 Bogiem prawdziwym; iako tu Pan Chrystus zezna-
 wa: wśakże nie sam Ociec iest onym samym Bogiem
 prawdziwym / czego byś ty dowodzić miał / a z tego
 miejsca dowieść nie możesz. Bo to słowo / **Samego** //
 ściągają sie nie do Oycy / ale do Boga: nie do subiectum.
 ale do Predicatum. Iako y wtercie tak Greckim / iako y

Lacinskim rozdzielono każddy widzieć może: Ina giniełko
 se ton, monon alihinon theon, gdzie artykuł ton te trzy słowa
 monon alihinon theon zwięzuie/ y rozdziela ię od/se. A tak
 to słowo solum, ściaga się do Deum, iako Adiectiuum do
 Substantiuum a nie do te, tym sensem: Aby poznali/ żeś ty
 (Oycze) iest on sam Bóg. Skąd wydziwować się nie
 mogą/ że przednieyszego artykułu waszego na ktorym
 się nawicecy sadzicie/z pismá pokazać nie możecie. A
 bowiem wszystkie wiary waszey ten iest fundament/ że
 sam Ociec iest Bogiem prawdziwym. Czego nigdzie w pi-
 smie Bożym pokazać nie możecie. A tak rzecysz tak wiele
 kiej/ nie na piśmie Bożym/ ale na własnym mozgu
 waszym się gruntujecie: Bo acz macie pismo/ że Ociec
 iest iedynym Bogiem/ że Ociec iest onym samym Bo-
 giem prawdziwym/ iako z Pawła y z Jana dowodzicie/
 y imy wyznawamy; wsłakże nie macie nigdzie w piśmie/
 aby to Oycu samemu służyło/ być onym iedynym Bo-
 giem prawdziwym; gdyż służy y Synowi/ iako się już
 pokazało.

MINIS. Nie złać a tu Paweł s. Oycą z Synem/ ani
 w Bostwie/ ani w Państwie: Bo Chrystus iest inatśym
 Bogiem/ inatśym Panem/ niżli Ociec. Ale tu Paweł
 tylko zabiega mowiącym/ że nie mamy słuchać Chry-
 stusa/ gdyż ieden iest Bóg Ociec: y odpowiada żebyśmy
 go słuchali iako Pána. Bo ieden nasz Pan iest Jezus
 Chrystus. A to dla tego: bo mówi tak Pan Chrystus o
 tym. Twoi byli Oycze/ a tyś mi ich dał.

X. MAR. Jużemci pokazał dowodnie/ że Paweł zła-
 cza Chrystusa z Oycem/ tak z strony Bostwa/ iako y
 z strony Państwa. Bo iż chce pokazać/ że ieden tylko iest
 Bóg y Chrześcian: a Chrystusa przyznawa być Pa-
 nem; tedy go przyznawa być iedynym Panem z Oycem.
 Bo inaczej/ albo Ociec nie będzie Panem/ albo dwu

różnych

różn
 Chry
 wi.
 Chry
 albo
 iest d
 Pan
 MIN
 Bo d
 nem
 tym
 X. M
 cżyn
 móm
 dziw
 ale o
 ściga
 y ied
 Paw
 Páne
 iako
 miey
 poká
 MIN
 poká
 móm
 Pan
 nem
 Oycu
 poká
 X. M
 Bost
 trzeb

różnych Pánów będziemy mieli/iednego Oycá/á drugiego Chrystusa. Jak óż y słusnie zarzuciéby kto mogł Páwła wi. Ty powiadaś/że ieden iest Pan v Chrześcijan Jezus Chrystus. A Ociec co? Albo tedy Ociec nie iest Pánem/ albo nie iest różnym Pánem od Chrystusa: albo to nie iest do kónca prawdá/żeby v Chrześcijan był tylko ieden Pan.

MINIS. Taki Pan/iaki iest Chrystus/tylko ieden iest. Bo Chrystus iest Pánem uczynionym. A 1 Kor. 2. y Pánem go y Chrystusem uczynił Bóg. Otóż nie idzie za tym/żeby wiele Pánów było.

X. MAR. Nie máś tu ná tym miejscu ieden Pan v czyniony/co ty przydawaś dopismá: Bo iako tu nie mówi Páwel o Bogu uczynionym/ ále o Bogu prawdziwym; tak też nie mówi Páwel o Pánu uczynionym/ ále o Pánu prawdziwym: Bo chce pokázac że Chrześcijanie nie chwala iedno iednego Boga prawdziwego/ y iednego Pána prawdziwego. Otóż ná tym miejscu Páwel ś. nie zowie Chrystusa Pánem uczynionym/ ále Pánem prawdziwym. A ná ono miejsce z Dzieiów/ iako sie rozumieć ma/ niżej ci pokáže; Kiedy pierwey to miejsce Páwła ś. dostatecznie rozbierzemy: z ktorego ia pokážuie/że Chrystus nie iest Pan uczyniony.

MINIS. Nie może to być/ bo písmo ś. Eph. 4. inszym pokážuie być Oycá/ a inszym Syná. Azaby było trudno mówić Páwłowi ś. Ociec y Syn iest ieden Bóg/ y ieden Pan. Jż tedy tak nie mówi; tedy nie czyni Oycá z Synem iednym Bogiem/ iednym Pánem. Pierwey tedy o Oycu mówi/ á potym iesli kogo Pána mamy po Oycu/ pokážuie.

X. MAR. Ani tu/ ani do Eph. Páwel ś. dzieli Oycá w Bosstwo od Syná/ bo o tym słówka nie pokazuje. A nie trzeba się było Duchowi ś. ani Páwłowi ródzić się Mini

strá/iáko miał nápiśać : bo nie trudno też było Páwło-
wi ś. nápiśać/ że Chrystus iest Pan po Oycu iáko ty
mówiś/ á przedśie tego nie nápiśał. Bo iáko tymiślo-
wy **Jeden Bog**/ nie rozumie Boga po Oycu ále Boga
prawdziwego; Ták też tymiślowy **Jeden Pan**/ nie
rozumie Pána po Oycu / ále iedynego prawdziwego
Pána. A kiedyby był Páwel ś. chćiał rozłaczyć Oycá od
Syná/ rzekłby był: Dwa Bogowieśa/ y dwa Pánowie/
ieden przedwieczny/ drugi docześny : ieden niewczyniony
á drugi wczyniony : ieden Oćiec/ á drugi Chrystus. Jś
tedy ták nie mówił / ále y owszem chćiał pokázáć/ że iest
ieden tylko Bóg/ y ieden tylko Pan: toć tedy iásnie
znáć dáie/ że Oćiec y Chrystus iest iedynym Bogiem/ y
iedynym Pánem. A ták twoiá rzecz iest pokázáć/ że ná
tym mieyscu Páwel ś. rozłacza Oycá od Syná : á potym
do drugich mieysć piśmá ś. postapiemy.

MINIS. Bóg Oćiec Chrystusa Pánem wczynił/ **Akt 2.**
A Chrystus Oycá Pánem nie wczynił. Otóż Chrystus
nie iest iedynym Pánem z Oycem. A też do **Eph. 4.** gdy
mówi : Jeden iest Bóg/ iedno ponurzenie/ iedná wiára/
nie złacza tych różnych rzeczy w iedno : Tedy ámi tu.

X. MAR. Tlic z tego mieyscá Páwła ś. **1. Cor. 8.** o kćó-
rym nam spór idzie/ nie dowodziś : Aby Páwel Chry-
stusa dzielił od Oycá w Bóstwie/ y w Państwie. Bom
iá tobie iuż przeciwná rzecz z tegóż mieyscá wywiódł.

Do drugiego tedy mieyscá nie postepuy wedle condiciei
wáśey/ áż pierwey iedno dostátecznie odpráwiś; Bobyś
śmy ták żadnego piśmá ś. dobrze nigdy nie stónczyli/ ie-
ślibysmy mieli z iednego ná drugie stákáć. Bo co z listu
Eph 4. przywodziś / ieden Bóg/ iedná wiára/ iedno po-
nurzenie/ to mieysce iednym słowem nie do rzeczy. Bo
w nim Páwel ś. niechce pokázáć/ żeby té rzeczy iedno
były.

były. Ale tylko wspomina Chrześcijan / iż iako jednego
 Boga maia / iedną wiarę / ieden Chrzest; tak też między
 sobą iedność y zgodę zachować maia. Ale tam 1. Cor. 8.
 to wyraźnie chce pokazać / że iest ieden Bóg / a nie wiele
 Bogów : ieden Pan / a nie wiele Pánów : y dla tego z
 tego miejsca idzie / że Ociec y Chrystus iest ieden Pan / y
 ieden Bóg : a z tamtego miejsca nie idzie / żeby Bóg / po-
 nurzenie / y wiara była iedną rzeczą. Pokażże ty mnie z
 tego miejsca 1. Cor. 8. że tu Paweł Oycą y Syną dzieli w
 Bóstwie.

Trudno to było na Ministrá z tego miejsca dowodzić/
 przedsięwzięcia swego / y dla tego na siła innych miejsc
 porywał się / a gdy go z obu stron do rzeczy wracano ;
 Pánowie moderatorowie Disputacya wcieli / mowiąc :
 Jesli my słuchając wpracowali się / daleko więcej Dispu-
 tatorowie / a takby już podobno czas koniec uczynić :
 zostawiać każdemu rozsadek o tym / co się tu mówiło.
 A gdy ieszcze X. Marcin tylko tej iednej rzeczy się wpo-
 minał / aby mu z tego miejsca dowiódł / że Paweł rozla-
 cza Oycą od Chrystusa w Bóstwie y w Państwie. Rekt
 Minister : Jam też Valetudinarius, y jużem ochrapiat /
 nie mogę daley. A tak się Disputacya skończyła.

Ażatym X. Marcin krótka rzecz uczynił do słucha-
 ców. Mężowi Pánowie. Zabawiliśmy się przez te dwa
 dni na rzeczy takie / na ktorey zbawienie nasze zawisło.
 Abowiem Ten iest żywot wieczny abyśmy cie-
 bie / onego samego prawdziwego Boga po-
 znali / y ktoregoś postać Jezusa Chrystusa.
 Ależ przystałoby nam bez żadney Disputacyi chwalić
 Chrystusa Boga prawdziwego / y padać przed nim na
 twarz y nasze wespół z Anioły świętymi / ktory dla błá-
 sku Najestatu iego zaślania twarz y swoje / y bez prze-
 stánku

franku ze dżreniem śpiewaia 'światy / światy / światy
 Bog Jehowá zastepow. Jáko Jáłafi pife w 6. y Jan w
 12. wykłada o Chrystusie. Lecz że ná takie cżasy tráfili smy
 że sie o tym dwornie gadać musi: o czym z wczéiwością
 y z poktonem milczec byto trzebá; tedy z tey przyczyny
 musiáto sie wiele mowić. Protestuje sie tedy przed
 Bogiem przed wiecznym Chrystusem / y wami wśytkis
 mi: że co sie kolwiek mowilo / tym sie względem mowilo /
 aby Bóstwo Chrystusowe od nieprzyiációł zámione /
 od nas objaśnione y pokazáne byto: y do tegom takie
 pújimá przywiódł / ktore prawdziwie bez wykretow za-
 tnych Bóstwu Chrystusowemu słuza. Stysieliscie W.
 M. y dowody moie / iáko potężne byty: y odpowiedzi
 tego iáko słabe. Coż stąd idzi: cięsie sie naprzod / jem té
 pracę ku cżei y chwale Chrystusowey podiat / y odprá-
 wił. A temu mam zá to / że káždy z was ktory nas ga-
 daacych slykat / pilnym baczeniem v siebie wśytko ro-
 zbierác bedzie; nášy Cáholicy ktorzy ze wśytká stá-
 rożytnościá y Oycámi swymi / Páná Chrystusa zá Bos-
 gá prawdziwego znáia / w swey wierze tym wiecey v
 twierdzeni beda. Ci zá sie ktorzy ieszcze nie przyšli do
 takowey znáíomosci Chrystusa Páná: mam też w
 Bogu nádzieie / że zá tym poczatkiem przynamniey
 postapić do wiešfego objaśnienia beda mogli / czego ia
 im vprzemyie sercem Chrześcijánstiem przed Pánem
 Bogiem žyczę.

Po Disputácii bárzo wiele ich z poćiecha wielka dzie-
 łowali X. Marcinowi zá praca / przyznawáiac mu iáwne
 zwycięstwo. Co też przyznał ieden z ichże przedniey-
 szych / przed iednym z nášych Pánow Moderatorow / że
 pry Licyniusz niedošyc wczynił X. Jezuićie. Lecz byli /
 ktorzy żadali tego / aby sie byto co powiedziáto ná
 owó miejsce Actor. 2. 35. w ktorym Piotr mowi
 Niechże

Nie
 ski /
 teg
 ktore
 sie od
 Dispu
 odpo
 ktem
 aby
 ná: 3
 tacia
 sino /
 Bóg
 Chry
 by pr
 go p
 Syl
 Zmar
 stusze
 nem;
 Zmar
 wśytk
 Zmar
 zowie
 By
 nie v
 mie
 Jest
 Máct

Niechże zapewne wie wszystek dom Izraela
ski / że y Pánem y Chrystusem uczynił Bóg/
tego Jezusa / ktoregoscie wy użyżowali.

Ktore miejsce na koncuse było przytoczyło. Ktorem tak
się odpowiadziło / iż Pánowie Moderatorowie učili
Disputácia : a nie mogło się na wszystkie miejsca razem
odpowiedzieć / ażby się pierwey było iedno odprawiło. A
ktemu że na ten czas / na tym stała rzecz Disputácie /
aby Licyniusz probował / że Páweł s dzieli Oycę od Sy-
ná : z czego gdy się Licyniusz wyprawić niemógł / Dispu-
tácia jest učieta. Dáta się tedy tá odpowiedz na to pi-
simo / że tu Piotr s w Dziejach mowiąc : że Jezusa uczynił
Bóg Pánem ; tak to mowi / iáko mowi : że go uczynił
Chrystusem. Jáko tedy nie uczynił go Chrystusem / że
by przed Zmartwychwstáním nie był Chrystusem / gdy
go Piotr s. wyznał Chrystusem. **Tys jest Chrystus**

Syn Boga żywego. *Math. 16.* Ale że dopiero po
Zmartwychwstaniu iásnie go Oćiec pokazał być Chry-
stusem. Tak też po Zmartwychwstaniu uczynił go Pá-
nem ; nie żeby przedtym Pánem nie był / ale że dopiero po
Zmartwychwstaniu objaśnił go y podał iáwne za Pána
wszystkiemu światu. A to się y stad pokazuje / że przed
Zmartwychwstaniem Chrystus był Pánem : bo y Páweł
zowie Chrystusa Pánem / gdy go ieszcze użyżowano.

By byli poználi nigdyby byli Pána chwały
nie użyżowali. A Chrystus mowi. Zowiećcie
mnie Mistrzem y Pánem / a dobrze czynicie.

Jestem bowiem. A Zebieda s. witaćc Mária
Mátka Chrystusowa Składź mi to (mowi) że Má-
tká

tką Pana mego przyśła do mnie. Alż wczyniony jest Panem po Zmartwychwstaniu / dla tego że na ten czas wszystkiemu światu był objawiony y pokazany za Pana y Boga przedwiecznego. Nie zgoda tedy jest wczyniony Chrystusem y Panem po Zmartwychwstaniu. Ale tylko wedle obwołania y objaśnienia iasnego chwały iego. A tego sie też już wczorą było dosłkneło / kiedy sie pokazywato / iako Chrystus jest nam wczyniony Nadrościa.

Także sie też odpowiedzieć może na ono miejsce które przytoczył to Żydow w 3. **Obaczcie Apostoła y Arcykapłana wyznania naszego Jezusa / który wiernym jest temu który go wczynił.** Czym go wczynił? Tym co przed tym idzie / to jest **Arcykapłanem wyznania naszego.** Ciemu? bo tak wyklada samże Paweł 6. niżej w 5. Rozdziale. **Chrystus nie sam sobie tey części przywłaszczył żeby sie stał Arcykapłanem / ale który k niemu mowił że. Tys jest kapłanem na wieki / wedle porządku Melchisedechowego.** Stad znać sie daie /

że Bog Chrystusa nie wczynił zgoda / ale że go wczynił kapłanem wedle porządku Melchisedechowego.

Chwała Bogu w Trojcy iedynemu.

da
is
y
s
s
s
m
re
y
ry
go
a/
da
ne
af
ec.
/

